

VABARIIGI VALITSUS

ÜLEVAADE VABARIIGI VALITSUSE TEGEVUSEST 2022. AASTAL

Foto: Tõnu Tunnel

Sisukord

1.	KOKKUVÕTE	3
2.	ÜLEVAADE „EESTI 2035” PIKAAJALISTE SIHTIDE POOLE LIIKUMISEST	4
3.	ÜLEVAADE VALITSUSE ÜLDEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEST	12
3.1	Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi peamiste tulemuste kokkuvõte	12
3.2	Eestikeelne haridus ja kõrghariduse rahastamine	15
3.3	Laiapindne riigikaitse	17
3.4	Ukraina toetamine	20
3.5	Energeetika ja elektriturureform	24
3.6	Metsandus	27
3.7	Merendus	29
3.8	Toimetulek, peretoetused ja hinnatõusu leevendamine	31
3.9	Muud poliitilised prioriteedid	34
4.	LISA. ÜLEVAADE EESMÄRKIDE SAAVUTAMISE NÄITAJATEST	38

1. KOKKUVÕTE

Kaja Kallase juhitud valitsus astus ametisse 18. juulil 2022. a. Valitsuskoalitsiooni kuuluvad Eesti Reformierakond, Isamaa Erakond ning Sotsiaaldemokraatlik Erakond.

Käesolev Vabariigi Valitsuse tegevuse ülevaade keskendub pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035” sihtide ning valitsuse kaheksa prioriteetse üldesmärgi saavutamiseks elluviidud tegevusprogrammi tegevustele. Kõikide „Eesti 2035” ja Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi mõõdikute täitmise seis on leitav Statistikaameti hallatavast veebirakendusest Tõetamm (<https://tamm.stat.ee/>).

Strateegias „Eesti 2035” seatakse viis pikaajalist strateegilist sihti, mis lähtuvad aluspõhimõtetest. Need sihid on:

- *Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed;*
- *Eesti ühiskond on hooliv, koostöömeelne ja avatud;*
- *Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik;*
- *Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond;*
- *Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik.*

Valitsuse üldesmärgid on:

- *eestikeelne haridus ja kõrghariduse rahastamine;*
- *laiapindne riigikaitse;*
- *Ukraina toetamine;*
- *energeetika ja elektriturureform;*
- *metsandus;*
- *merendus;*
- *toimetulek, peretoetused ja hinnatõusu leevendamine;*
- *muud poliitilised prioriteedid.*

Aruandes on iga sihi, prioriteedi ja valdkonna kaupa esile toodud sellega seonduva eesmärgi saavutamise näitajad ning ülevaade olulisematest 2022. aastal elluviidud ja hilinevad tegevusprogrammi tegevustest.

Eesti pikaajalise strateegia „Eesti 2035” võttis Riigikogu vastu 12. mail 2021. a. Strateegia elluviimiseks olulisemaid reforme ja muutusi koondavat tegevuskava uuendatakse igal aastal aprillis. Vabariigi Valitsus kinnitas uuendatud „Eesti 2035” tegevuskava 28. aprillil 2022. a.

Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2022–2023 kiideti heaks 4. augustil 2022. a. Koalitsioonileppes oli seatud 78 valitsusliidu aluspõhimõtet. Tegevusprogrammis oli 2022. aastal ette nähtud kokku 83 ülesande täitmine. Valitsuskabineti 22. detsembri nõupidamise järel on täidetud 57 ülesannet (69%). Hilinevad või pooleli on 26 ülesande täitmine, nendest 1 ülesanne on plaanis täita 2022. aasta lõpuks. Kokku täidetakse 2022. aasta lõpuks eeldatavalt 58 ülesannet (70%).

2. ÜLEVAADE „EESTI 2035” PIKAAJALISTE SIHTIDE POOLE LIIKUMISEST

Foto: Riigikantselei

Järgnevalt antakse ülevaade „Eesti 2035” pikaajaliste sihtide poole liikumisest riigi pikaajalises strateegias ja selle tegevuskavas seatud mõõdikute ja peamiste tegevuste kaudu. „Eesti 2035” sihtideni jõudmise aluseks on vabadusele, õiglusele ja õigusele rajatud demokraatlik ja turvaline riik, kus austatakse õigus- ja sotsiaalliigi põhimõtteid ning kus säilib ja areneb eesti rahvus, keel ja kultuur.

„EESTI 2035” SIHT: EESTIS ELAVAD ARUKAD, TEGUSAD JA TERVIST HOIDVAD INIMESED

Eesti rahvaarv on 1 331 796 (seisuga 1. jaanuar 2022), mis on 1728 inimest enam kui aasta varem. Strateegias „Eesti 2035” on eesmärgiks seatud, et rahvaarv ei vähene. Väljaspool Harju- ja Tartumaad elavate inimeste osakaal on 2022. aastal 42% ning strateegia seab eesmärgiks, et piirkondlikud erinevused väheneks. Eesti keelt emakeelena kõnelejate osakaal oli 2021. aasta andmetel 66,6% ning eesti keele kõnelejate osatähtsus 91%. „Eesti 2035” seatud sihttasemed on vastavalt >67% ja >91%.

Haridusvaldkonna üks olulisimaid suunamuutusi on *eestikeelsele õppele üleminekuks vajalike eelnõude* heakskiitmine valitsuses ning nende kinnitamine 12. detsembril Riigikogus. Seadusemuudatused võimaldavad alustada eesti õppekeelele üleminekut 2024/2025. õppeaastast koolieelsetes lasteasutustes ning 1. ja 4. klassis. Üleminek viiakse lõpule 2029/2030. õppeaasta alguseks. Haridusvaldkonna suuri muutusi toetavad nii *eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava* kui ka *õpetajate järelkasvu tegevuskava* elluviimine. Õpetajate

piisavuse tagamiseks ning nende töö väärtustamiseks otsustas valitsus tõsta õpetajate palka järgmisel aastal 23,9%. Ida-Virumaa koolides hakatakse järgmisel õppeaastal maksma eesti keeles õpetavatele õpetajatele 1,5-kordset ning alushariduses 1,3-kordset tasu.

Oskuste ja tööturuga seotud eesmärkide saavutamisel on olulise mõjuga valitsuse riigi eelarvestrateegia raames tehtud otsus *tõsta aastatel 2023–2026 kõrgkoolide riigieelarvelist rahastust igal aastal 15%*. Nelja aastaga tõuseb kõrghariduse tegevustoetus ligikaudu 130 miljonit eurot, mis loob eeldused kõrghariduse kvaliteedi ja rahvusvahelise konkurentsivõime parandamiseks. Vastavalt arengustrateegias „Eesti 2035“ kokkulepitule ootab riik koos rahastuse kasvuga ülikoolidelt muu hulgas seda, et kõiki erialasid saaks ka edaspidi õppida eesti keeles.

Riigilt palka saavaid kultuuritöötajaid ja kõrgema kutsekvalifikatsiooniga treenereid ootab aegade üks suuremaid palgakasve. Kõrgema kutsekvalifikatsiooniga noorte treeneri miinimumpalk tõuseb 37,3% ja kultuuritöötajatel 14,3%. Lisaks sellele suureneb riigilt palka saavate kultuuritöötajate palgafond 7,34 miljoni euro võrra – asutuste juhtidele jääb vabadus otsustada, kuidas lisaks suurenenud miinimumpalgale fond asutuste sees jaotada.

Eesti inimeste tervist iseloomustavate mõõdikute tasemed on muutunud kehvemaks. *Tervena elada jäänud eluaastad on langustrendis*, 2021. aastal oli Eesti elanike tervena elada jäänud aastate tase 56,5 aastat (2020. aastal 57,5 ja 2019. aastal 55,9 aastat) ning näitaja on halvenenud nii meestel kui ka naistel. Mehed elavad 2021. aasta andmetel eeldatavalt tervena 54,9 eluaastat (-7 kuud võrreldes 2020. aastaga) ja naised 58 eluaastat (-1,5 aastat võrreldes 2020. aastaga). Arengustrateegia „Eesti 2035“ raames on eesmärgiks seatud, et 2035. aastaks oleks meestel tervena elatud aastaid 63 eluaastat ja naistel 64,5 eluaastat. *Ülemäärase kehakaaluga elanike osakaal* oli 2020. aastal 51,6%, mis on võrreldes 2018. aasta tasemega (50,7%) tõusnud. 2035. aasta eesmärgiks on seatud, et ülemäärase kehakaaluga elanike osatähtsus rahvastikus oleks madalam kui 50%. Seatud eesmärkide saavutamiseks on oluline pöörata järjest enam rõhku nii liikumisaktiivsuse kui ka tervislike elustiilivalikute toetamisele, aga ka tervishoiusüsteemi rahastamise jätkusuutlikkuse tagamisele ning kvaliteetsete tervishoiuteenuse kättesaadavuse parandamisele.

Seni suurim Eesti liikumisuuring (Turu-Uuringute AS, 2022) näitab, et üle poole nii täiskasvanutest kui ka lastest liigub endiselt liiga vähe: õpilastest on mitte- ja väheaktiivseid kokku 57%, täiskasvanutest 58%. Seejuures toimub järsk murrang liikumisaktiivsuse vähenemise suunas teises kooliastmes (4.–6. klass). Kui koolieas liiguvad rohkem tüdrukud, siis täiseas on aktiivsemad mehed. Uuringust nähtub ka, et täiskasvanute sagedasim põhjus väheseks liikumiseks on motivatsioonipuudus. Probleemi lahendamiseks on vajalikud nii institutsionaalsed muudatused läbi senisest tugevama keskse koordineerimise kui ka liikumisharrastuse edendamise poliitika selgem sihistatus, sh rahvusvahelise praktika ja innovatiivsete lähenemiste kasutamine.

Tervishoiuteenuste parema kättesaadavuse tagamiseks võeti vastu rida seadusemuudatusi, sh *tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muudatused*, millega anti noortele perearstidele võimalus alustada väiksema nimistuga ning laiendati ödede õigusi. Samuti muudeti paindlikumaks väljapoole Tallinna, Tartut ja nendega piirnevaid valdasid tööle asuvate arstide lähtetoetuse tingimusi ning mitmekordistati lähtetoetuste suurust. Tervishoiuteenuste paremat kättesaamist toetavad ka seadusemuudatused, millega alates 1. oktoobrist 2023. a on füsioterapeutidel, logopeedidel ja kliinilistel psühholoogidel õigus hakata osutama tervishoiuteenuseid iseseisvate tervishoiuteenuse osutajatena.

Toiduohutuse kõrge taseme hoidmiseks ja toidust tulenevate riskide maandamiseks [koostati mitmeid riski- või ohuhinnanguid terviseriskide maandamiseks](#). 1. jaanuaril 2023. a alustab tööd riigi laboriuuringute ja riskihindamise keskus, kuhu on dubleerimise vähendamiseks koondunud toidu tarneahela analüüside tegemine. Tarbijatel aitavad teadlikke ja tervist toetavaid valikuid teha [pakendi esikülje märgisüsteem](#), toitaineliste põhijoonte, päritolu märgistuse, säilimisaja märgistuse ning alkoholi märgistuse alased meetmed. Lisaks alustati müügipakendisse pakendamata toidu kohta esitatava toidualase teabe nõuete ülevaatamist eesmärgiga hõlbustada toidu annetamist.

„Eesti 2035” SIHT: EESTI ÜHISKOND ON HOOLIV, KOOSTÖÖMEELNE JA AVATUD

2020. aastal oli [püsiva suhtelise vaesuse määr](#) 14,4%, mis oli võrreldes 2019. aasta tasemega (13,8%) veidi kõrgem, kuid jäi 2035. aastaks seatud sihttaseme ($\leq 15,6\%$) piiresse. Valitsuse olulised sammud vaesuse vähendamiseks (nt perehüvitiste tõus, tulumaksuvaba miinimumi tõstmine, energiakandjate hinnatõusu leevendamine) aitavad 2022. ja 2023. aasta vaesusnäitajaid parandada.

Riigi pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035” tõstatab vajaliku muutusena vajaduse uuendada sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi. Valitsus kiitis heaks [soodustingimustel vanaduspensionide seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu](#), millega muudetakse pensionisüsteemi õiglasemaks, lõpetades sooduspensionide maksmise 2070. aastaks. Pika ülemineku käigus luuakse sotsiaalpartneritega sõlmitud hea tahte kokkuleppe järgi karjäärivahetust toetav tööturumeetmete pakett ja lepatakse kokku tööst põhjustatud haiguste hüvitamise ning töövõimetuse ennetamise süsteemides. Sotsiaalkaitse korralduse uuendamist toetavad ka olulised muudatused töötushüvitiste ja tööturuteenuste valdkonnas. [Töötuskindlustuse seaduse, tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ja töövõimetoetuse seaduse muutmise seadusega](#) seotakse töötuskindlustushüvitise maksmise periood majandusolukorraga. Lisaks kiitis valitsus heaks [tööturumeetmete seaduse eelnõu](#), millega ajakohastatakse ja korrastatakse tervikuna tööturuteenuste osutamise õigusruumi. Eelnõu on Riigikogus teisel lugemisel.

Arengustrateegia „Eesti 2035” rõhutab vajaliku muutusena [vaimse tervise toetamist](#) ning vaimse ja füüsilise vägivalla vähendamist. Valitsus kiitis heaks [ohvriabi seaduse eelnõu](#), millega parandatakse abi kättesaadavust vägivalla, kuriteo või kriisijuhtumi ohvritele. Eelnõuga muutub selgemaks ka kuriteoohvrite hüvitiste taotlemise süsteem. Riigikogu võttis seaduse vastu 14. detsembril. Täiendavalt on käsil vaimse tervise strateegilise tegevuskava koostamine, mis hõlmab nii ennetust, edendust kui ka kogukonna tasandi tegevusi ja raviteenuseid.

Tööd alustas [ennetusnõukogu](#), mis loodi senise lastekaitse nõukogu, süüteoennetuse nõukogu ja uimastiennetuse valitsuskomisjoni ühendamise tulemusena, et muuta ennetustegevuste kavandamist ja elluviimist tõhusamaks ning tugevdada ametkondade vahelist koostööd. Ennetuse eesmärk ja vajadus on toetada kogu elanikkonna, eeskätt laste ja noorte arengut, sotsiaalsete oskuste õpet, elukeskkonda, toimetulekut ning heaolu.

2021. aastal oli [suure hoolduskoormusega inimesi](#) Eestis 2,3%. „Eesti 2035” arengustrateegias on sihiks seatud vähendada nende inimeste osa vähemalt poole võrra. Samuti on olulisel kohal pikaajalise hoolduse süsteemi tõhustamine ja ajakohastamine. Valitsus kiitis heaks [sotsiaalhoolekande seaduse muutmise eelnõu](#), mis teeb hooldekodu koha kättesaadavaks keskmise pensioni eest, parandab üldhoolduse kvaliteeti ja koduhoolduse kättesaadavust. Riigikogu võttis seaduse vastu 7. detsembril. Täiendavalt toetab hoolduskoormuse vähendamist kevadel vastu võetud seadusemuudatus, mis vabastas lapselapsed vanavanemate

üalpidamiskohustusest, ning suvel avatud taotlusvoor kohalikele omavalitsustele hoolduskoormusega inimeste toimetulekut toetavate teenuste arendamiseks ja pakkumiseks.

„Eesti 2035” SIHT: EESTI MAJANDUS ON TUGEV, UUENDUSMEELNE JA VASTUTUSTUNDLIK

Riigi konkurentsivõime on 2022. aastal võrdluses eelmise aastaga kasvanud. IMD rahvusvahelise konkurentsivõime indeksis tõusis Eesti 22. kohale (võrreldes 26. kohaga aasta varem). Kõrgelt on hinnatud äritegevust toetavaid õigusakte, rahvusvahelist kaubandust, institutsionaalset raamistikku, riigi rahandust ja haridust. Viimastel aastatel on oluliselt paranenud *tööjõu tootlikkus*, kasvades Euroopa Liidu võrdluses eelmisel aastal 86,7%-ni Euroopa Liidu keskmisest (2020. a oli see 82,4%). Kuigi rahvusvahelises võrdluses on Eesti olukord paranemas, tuleb arvestada, et kiire sisendhindade kasvu, struktuurse tööjõupuuduse ja asukohast sõltuva ebakindluse ning muude tegurite tõttu on Eesti rahvusvaheline konkurentsivõime lähiajal pigem vähenemas ja majanduse ergutamisele tuleb järgmistel aastatel olulist tähelepanu pöörata.

Teadus- ja arendustegevuse kulud erasektoris on kasvamas, olles 2021. aastal 1,01% SKPst. Ettevõtete panus teadus- ja arendustegevusse on viimastel aastatel märgatavalt kasvanud ja erasektori 2021. aasta kulutused olid läbi ajaloo rekordilised. Alates 2021. aastast oleme teadus- ja arendustegevusse suunanud 1% SKPst ka riigieelarvest. Ka teadus- ja arendustegevuses hõivatud töötajate arv on viimastel aastatel kasvanud just erasektoris töötajate arvelt. 2021. aastal lisandus erasektoris 220 täistööajaga teadlast ja inseneri, kasvatades *erasektoris töötavate teadlaste ja inseneride arvu 1,65-lt 1,8-ni 1000 elaniku kohta*.

Uuendusmeelse majanduse arendamist toetab muu hulgas *sotsiaalne ettevõtlus ja sotsiaalne innovatsioon*. Siseministeerium algatas erinevate partneritega sotsiaalse innovatsiooni defineerimiseks ja selle hilisemaks rakendamiseks ühtse kompetentsikeskuse loomise Sihtasutuse Kodanikuühiskonna Sihtkapital juurde. Sotsiaalse ettevõtluse ja innovatsiooni ühist visiooni viiakse ellu sotsiaalse ettevõtluse koostöökokkuleppega, millega liitus 23 organisatsiooni eri sektoritest.

Eesti *kasvuhoonegaaside netoheitkogus* 2020. aastal oli 12,85 mln tonni CO₂ ekvivalenti. „Eesti 2035” seab eesmärgiks vähendada heidet 8 mln tonni CO₂ ekvivalendini. Kuigi seni on kasvuhoonegaaside netoheitkogus jõudsalt vähenenud, siis 2021. aasta ligikaudne kasvuhoonegaaside arvestus ilma maakasutuse ja metsanduse sektorita näitab hoopis heitkoguste tõusu 1,4 mln tonni CO₂ ekvivalendi võrra. Suurima panuse heitkoguste tõusu annab suurenenud elektrienergia tootmine põlevkivist.

Arengustrateegia „Eesti 2035” tõstatab vajaliku muutusena vajaduse minna üle kliimaneutraalsele energiatootmisele, tagades energiapuudumise. Energiamajanduse korralduse seaduse muudatustega seati *2030. aastaks eesmärk toota elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest 100% taastuvatest allikatest*. Lisaks võeti eesmärgiks, et 2030. aastaks moodustab taastuenergia vähemalt 65 protsenti riigisisest energia summaarsest lõpptarbimisest. Taastuvelektri tootmisvõimsuste rajamise soodustamiseks võeti vastu *õigusaktide muudatused merel ja maismaal tuuleenergeetikast saadava kogukonna kasu kohta*. Täiendavalt kiitis valitsus heaks taastuenergia kasutusele üleminekut lihtsustavad ja kiirendavad tegevused (näiteks kiirendada planeeringute protsessi). Vastavad seaduseelnõud on ettevalmistamisel.

Meretuuleparkide arendamiseks eelvalitud alad määrati *merealade planeeringuga*. Eesti ja Läti ühine meretuulepargi ja võrgutaristu arendus sai Euroopa Liidu taastuenergia piiriülese projekti staatuse, mis loob võimaluse taotleda selle ehitamiseks Euroopa kaasrahastust. Taastuenergia

arendamist toetavad ka 2023. aastal korraldatavad [vähempakkumised](#) 650 GWh mahus [taastuvelektri turule toomiseks](#) ja lähiaastatel on plaanis vähempakkumisi vähemalt 1 TWh ulatuses.

Aasta alguses ja lõpus kompenseeris riik elektri, gaasi ja kaugkütte tarbijatele osaliselt energia hinnatõusu. On oluline, et [riik tuleb energiakriisi ajal tarbijatele appi](#) ning kompenseerib osa kõrgetest energiahindadest. Lisaks automaatsetele meetmetele võeti kasutusele ka elektrienergia reguleeritud hinnaga müümine ehk [universaalteenuse](#) osutamine kodutarbijatele, mikro- ja väikeettevõtetele ning kohalikele omavalitsustele.

Põlevkivienergeetikast väljumist toetava teenuste paketi rakendamiseks on koostatud [Ida-Virumaa õiglase ülemineku kava](#), mida rahastatakse Õiglase Ülemineku Fondi vahenditest. Käivitunud on ettevõtete investeeringutoetuste meede uute töökohtade loomiseks, ettevalmistamisel on meetmed väike- ja keskmise suurusega ettevõtete toetamiseks, ettevõtete teadusmahukuse suurendamiseks ja piirkonnas pakutavate haridusvõimaluste mitmekesistamiseks. [Kagu-Eesti regionaalprogrammi](#) raames toetati samuti väike- ja keskmise suurusega ettevõtteid ning spetsialistide eluasemete korrastamist.

Eesti [ressursitootlikkus](#) on teiste Euroopa Liidu riikidega võrreldes madal, olles 2020. aastal 0,63 eurot/kg, kui Euroopa Liidu keskmine on 2,1 eurot/kg. Konkurentsipüsimiseks on lisaks viimase kuue aasta jooksul ressursitõhususe valdkonda suunatud vahenditele vaja [jätkata ressurside nutikama kasutamise toetamist](#). Selleks on käivitatud meetmed [taaste- ja vastupidavuskavast](#) tõhusamate ja keskkonnahoidlikumate tehnoloogiate kasutuselevõtu, bioressurside väärindamise ja ringmajanduse toetamiseks. Koostati [analüüs ja ettepanekud biomajanduse arendamiseks](#).

Ühekordsete plasttoodete vähendamiseks kiitis valitsus heaks [eelnõu jäätmeseaduse, pakendiseaduse ja tubakaseaduse muutmise seaduse muutmiseks](#). Eelnõuga soovitakse hoida ära ja vähendada teatavate plasttoodete mõju keskkonnale, eriti veekeskkonnale, ja inimeste tervisele ning edendada üleminekut ringmajandusele, milles kasutatakse uuenduslikke ja säästvaid ärimudeleid, tooteid ja materjale, aidates seega samuti kaasa siseturu tõhusale toimimisele. Koostati [ringmajanduse valge raamat](#), milles on toodud ringmajanduse põhimõtete kogum ning millest oma igapäevategevuses juhinduda.

Euroopa Komisjoni heaks kiidetud [„ÜPP strateegiakava 2023–2027“](#) kaudu toetatakse lähiaastatel Eesti põllumajandussektorit ja maaelu 1,6 miljardi euroga, millest 28% on mõeldud keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks. ÜPP strateegiakava aitab oluliselt kaasa toidujulgeoleku tagamisele, jätkusuutlike ettevõtete arengule ja tugevate kogukondade kasvule Eesti maapiirkonnas. 2023. aastal rakenduva kava üks osi on finantsinstrumendid, mis muudavad maapiirkonna ettevõtetele finantseerimisvõimalused kättesaadavamaks. ÜPP strateegiakava elluviimise raames algatas valitsus 8. septembri istungil Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (ELÜPS) eelnõu, mis jõustub 1. jaanuaril 2023. a. Riigikogu võttis ELÜPSi vastu 9. novembril 2022. a.

Euroopa Komisjoni heaks kiidetud [Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021–2027](#) (EMKVF) rakenduskavaga toetatakse Eesti kalandussektorit ja panustatakse hea merekeskkonna seisundi saavutamisse kuni 2029. aastani kokku 139 miljoni euroga, millest 45% läheb kliimamuutustega toime tulekuks ning 51% keskkonnakaitseks. EMKVF rakenduskava aitab kaasa kalavarude hea seisundi saavutamisele, kalapüügi tegelevate kogukondade majandusliku olukorra paranemisele ning kalapüügi-, kala töötlemise ning vesiviljelussektori konkurentsivõime kasvule. Nende eesmärkide saavutamist toetatakse teadustöö, innovatsiooni ning teadmiste laiemal levikuga teadlaste ja ettevõtjate vahel. EMKVF rakenduskava

[ÜLEVADE VABARIIGI VALITSUSE TEGEVUSEST 2022. AASTAL](#)

elluviimiseks vajaliku riigisisese õigusraamistiku loomiseks algatas valitsus kalandusturu korraldamise seaduse eelnõu. Riigikogu võttis kalandusturu korraldamise seaduse vastu 9. novembril 2022. a ning see jõustub 1. jaanuaril 2023. a.

Eesti majandusjulgeoleku tugevdamiseks on ette valmistatud ja Riigikogule esitatud [välisinvesteeringute usaldusvääruse hindamise seaduse eelnõu](#). Seadusega luuakse mehhanism teatud sektoritesse tehtavate investeeringute kontrollimiseks, et oleks kaitstud riigi toimimise seisukohalt olulised huvid, nagu eluliselt tähtsate teenuste toimepidevus, kaupade kättesaadavus, tarnekindlus ja kriitilise taristu vastupidavus.

Selleks, et sihikindlalt tutvustada Eestit kui atraktiivset turismisihtkohta, tagada Eesti külalistele positiivne kogemus ning suurendada sektori kohanemisvõimet, koostati [turismistrateegia 2022–2025](#). Oluliseks saavutuseks turismisektori konkurentsivõime tugevdamise seisukohast oli [Michelin'i tunnustussüsteemi](#) toomine Eestisse.

„Eesti 2035” SIHT: EESTIS ON KÕIGI VAJADUSI ARVESTAV, TURVALINE JA KVALITEETNE ELUKESKKOND

Arengustrateegia „Eesti 2035” tegevuskava seab eesmärgi suurendada säästlikke liikumisviise nii, et [ühistranspordi, jalgratta või jalgsi liikujate osakaal](#) oleks 55% tööl käijatest. 2021. aastal kahanes see näitaja 33,9%-ni (2020. a 36,9%). Samas on rongireisijate arv COVIDi-aegsest langusest taastumas, mis näitab, et rong on endiselt paljudele inimestele soodne ja mugav alternatiiv sõiduauto kasutamisele. Suurenev reisijate arv tähendab vajadust uute rongide järele, mistõttu otsustas valitsus [soetada täiendavaid elektrironge ning jätkata raudtee elektrifitseerimist](#). Samuti on ühistranspordis oluline osa uute toimimismudelite leidmine ja katsetamine. Näiteks [nõudepõhise ühistranspordi katseprojektid](#) Saaremaal ja Tartumaal. Katseprojektid on näidanud, et nõudepõhine teenus aitab vähendada isikliku sõiduauto kasutust, aga ka tagab, et ühistransport oleks kättesaadav kõigile, kes seda vajavad. 2022. aastal kinnitati Euroopa Liidu perioodi 2021–2027 [transpordi konkurentsivõime rahastamismeede](#) eelarvega 0,6 mld eurot, mille raames arendatakse transporditaristut.

[Elamute ja mitteamute energiatarve](#) on viimastel andmetel püsinud 16,5 TWh juures. Eesmärk on seda langetada 14,5 TWh tasemele. Elamumajanduse energiatõhususe parandamise vajaduse on eriti teravalt esile tõstnud kallinenud energiahinnad. Järgmisel aastal makstavad [kortere lamute renoveerimistoetused](#) summas 75 miljonit eurot aitavad vähendada hoonete energiatarbimist, vähendada küttearveid ja parandada märgatavalt hoonete sisekliimat. Aasta alguses käivitati seitsmeaastane teadus- ja arendusprogramm [LIFE IP Buildest](#) eesmärgiga kasvatada rekonstrueerimise võimekust. Selle käigus töötatakse välja vahendid hoonete pikaajalise rekonstrueerimisstrateegia täielikuks rakendamiseks kvaliteetse elukeskkonna tervikvaates.

[Ehitisregistris](#) vahetati välja tehnoloogiliselt aegunud ja ebaturvaline süsteem ning ühtlustati menetlusi. [Üleriigilisele ehitatud keskkonna 3D kaksikule](#) loodi võimalused ehitiste detailsete BIM-mudelite kasutamiseks ning ruumilise arengu vaatamiseks nii minevikus kui ka tulevikus ehk näiteks Maa-ameti ülelendudega kaardistatud hoonete ning planeeritavate ja ehitatavate hoonete kõrvuti vaatamiseks. Ehitusvaldkonna digitaliseerimiseks loodi [ehituse e-hüppe meede](#).

Ehituse valdkonna digitaliseerimise kõrval on toimumas ka [ruumilise planeerimise digipööre](#), eesmärgiga tagada planeeringu andmete digitaalne kättesaadavus, laialdasem kasutus ja kiiremad menetlused. Alates 2022. aasta oktoobrist on avalikult kasutatav üleriigiline planeeringute andmekogu (PLANK), millest on tulevikus digitaalsel kujul kättesaadavad kõik

planeeringud. Kvaliteetsete ruumiotsuste aluspõhimõtete järgimise soodustamiseks viidi läbi keskne [ruumiloomelise koolitusprogrammi](#), mis hõlmas ka keskkonna, elurikkuse ja kliimaga seotud teemasid.

[Jõustusi liikluseaduse muudatused](#), mis võimaldavad edaspidi ka omavalitsustel liikluse rahustamiseks kiiruskaameraid paigaldada. See annab omavalitsustele täiendava võimaluse oma haldusterritooriumil liiklusohutuse tagamiseks ning selle abil elukeskkonna turvalisemaks muutmiseks.

Tehniliselt sai valmis ja testitud [ohualapõhine kiire ohuteavitussüsteem](#), mis tagab valmisoleku edastada erakorralistes sündmustes ohupiirkonda jäävatele ja sinna sisenevatele inimestele õigel ajal ohuteavitus ning asjakohased käitumisjuhised. Võeti vastu [päästeseaduse muudatused](#), mis võimaldavad Päästeametil kaasata demineerimistööle vajalike teadmiste ja oskustega vabatahtlikke, et tagada demineerimistöö toimepidevus võimalike ressursimahukate sündmuste ja kriiside lahendamisel.

„Eesti 2035” SIHT: EESTI ON UUENDUSMEELNE, USALDUSVÄÄRNE JA INIMESEKESKNE RIIK

[Eestit turvaliseks riigiks pidavate inimeste osakaal](#) on varasemalt 92%-lt langenud 2022. aastal 90%-ni. Arvestades muutunud julgeolekuolukorda, võib seda pidada pigem heaks tulemuseks, mis peegeldab jätkuvalt kõrget usaldust Eesti julgeoleku ja siseturvalisuse asutuste vastu. „Eesti 2035” arengustrateegia raames jälgitavate Maailmapanga [hea valitsemise indeksi](#) näitajates üldjoontes muutust ei ole, siiski kerkis [valitsemise tõhususe näitaja](#) 1,4-ni (2020. aastal oli 1,3).

Elcano [globaalse kohalolu](#) indeksi pingereas oleme tõusnud 82. kohale. Ühelt poolt peegeldab see Eesti majanduse keskmisest paremat toimetulekut ja taastumist COVIDi kriisiga kaasnenud langusest. Teiselt poolt on kasvanud hinnang Eesti sõjalisele võimekusele (2,6-lt punktilt 3,4-le). 2022. aastal langetatud otsused laiendada riigikaitse ulatuslikumaks rahastamiseks ja otsustatud keskmaa õhutõrje ning teiste sõjaliste võimete arendamine peaksid seda hinnangut veelgi parandama. Ühtlasi otsustati eelarveläbirääkimiste käigus, et [kaitsekulud ületavad 2023. aastal esimest korda 1 miljardi euro piiri](#) ja on 2023.2026. aastal keskmiselt 2,8% SKPst.

[Küberturvalisuse tagamiseks ja digiriigi baassüsteemide toimimiseks](#) ning uute võimete loomiseks eraldati riigi eelarvestrateegia koostamisel IKT baaseelarvesse iga-aastased täiendavad vahendid. Riigi kriisijuhtimise ning valmisoleku parandamiseks oluline samm on uue valmisoleku seaduse koostamine. Elanikkonnakaitse ja sisejulgeoleku tugevdamiseks eraldati 2022. aasta lisaelarvega 23 miljonit eurot ning aprillis otsustati suunata täiendavad 30 miljonit eurot ka 2023. aastasse.

[Riigipiiri](#) kaitsmisest saab laiemalt alguse kogu ülejäänud Eesti turvalisus. Valitsus kiitis heaks eelnõu riigipiiri seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmiseks. Eelnõu seadusena jõustumisel saab riik paremini tõrjuda massilist sissetungi hädaolukorras, kui välismaalased tungivad ebaseaduslikult üle Eesti riigipiiri ja esitavad põhjendamatult rahvusvahelise kaitse taotlusi. Samuti valmisid kagupiiri ehitustööd 23,5 km pikkusel piirilõigul, idapiiri väljaehitamisega jätkatakse järgmistel aastatel.

Avalike teenuste kasutamise lihtsustamiseks jõudsid 2022. aasta detsembrikuus inimesteni riigiportaali eesti.ee kaudu esimeste [elusündmusteenuste](#) esmased versioonid: lapse saamise infoteenus ja abiellumine. 2022. aastal on algust tehtud ka [mitme ettevõtjate sündmusteenuse väljaarendamise projektiga](#), et tagada ettevõtjale vajalik teave ja ligipääs avalikele teenustele ühest veebikeskkonnast ning ettevõtja ärisündmusest lähtuvalt ühe sujuva teenusena.

Asukohast sõltumatu teenistujate värbamise soodustamiseks toimub pidev teadlikkuse suurendamine ametiasutuste personalijuhtide võrgustikus, teemadeks kaugtöö tööohutus, paindliku värbamise tegevused, ning koostati kaugtöö juhendmaterjal. Läbi on viidud muudatuste juhtimise, innovatsiooni juhtimise ja poliitikakujundamise (sh mõjude hindamine, kaasamine, protsessijuhtimine, analüüsimeetodid) koolitusprogrammid avalikule sektorile.

Väärtuspõhiste hangete edendamiseks loodi juht- ja tööühm, mille ülesandeks on analüüsida ja välja töötada lahendused väärtuspõhiste riigihangete rakendamiseks. Jõustus riigihangete seaduse volitusnorm, mis lubab keskkonnaministril kehtestada hankelepingu esemeks olevale asjale või teenusele keskkonnanahoidlikke nõudeid.

Koostöös valdkondlike ministeeriumide, ametite, Eesti Linnade ja Valdade Liidu, ülikoolide ja ekspertidega töötati välja „*Kohalike omavalitsuste teenistujate keskse arendamise tegevuskava 2022–2025*“, mis hõlmab personali kompetentsi ja oskusteabe edendamise tegevusi. 2022. aastal viidi läbi kohalike omavalitsuste esindajatele *ettevõtluskeskkonna arendamise arenguprogrammi* katseprojekt, et parandada teadmisi ettevõtluskeskkonna arendamise erinevatest võimalustest ja parimatest tavadest maakondlikul tasandil ning suurendada maakondliku ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet.

Siseministeeriumi eestvedamisel ja Sihtasutuse Kodanikuühiskonna Sihtkapital *koordineerimisel muudeti maakondliku kodanikuühiskonna nõustamisteenuse sisu* selliselt, et maakondlike arenduskeskuste kaudu hakatakse täiendavalt nõustama kohalikke omavalitsusi, inimesi ja kogukondi kogukonnakeskse valitsemismudeli rakendamiseks. Kohalike omavalitsuste ja kogukondade koostöö edendamiseks toimus 2022. aastal esimest korda *kohalike omavalitsuste ja kogukondade koosloome arenguprogramm*, kus otsiti süsteemseid lahendusi kohalikul tasandil kogukondade paremaks kaasamiseks ja osalemiseks kohaliku elu küsimustes Eesti eri piirkondades. Arenguprogrammi tulemusena luuakse kohalike omavalitsuste ja kogukondade koostöök ja kogukonnakeskseks valitsemismudeliks vajalikud abivahendid ja muu mudeli rakendamiseks vajalik, mida on kavas kasutada ka teistes piirkondades.

Arengustrateegia „Eesti 2035“ elluviimiseks ja tegevuskava uuendamiseks koguti ettepanekuid novembrikuus toimunud „Eesti 2035“ arvamusrännaku raames. *Arvamusrännak* on uuenduslik osalemismetoodika, mis andis inimestele võimaluse oma sõprade, tuttavate või kogukonnaga arutelusid pidada ja riigi pikaajalise strateegia elluviimiseks olulistel teemadel ettepanekud saata. Arvamusrännaku raames toimus ligi 140 arutelu, milles osales 1000 inimest ja esitati ligi 800 ettepanekut ministeeriumide ja vabaühenduste välja pakutud küsimustes.

3. ÜLEVAADE VALITSUSE ÜLDEESMÄRKIDE SAAVUTAMISEST

3.1 Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi peamiste tulemuste kokkuvõte

EESTIKEELNE HARIDUS JA KÕRGHARIDUSE RAHASTAMINE

- ✓ Riigi eelarvestrateegia 2023–2026 raames otsustas valitsus suurendada neljal järgmisel aastal kõrgkoolide riigieelarvelist rahastamist 15% aastas. Samuti lepidi lisaelarve raames kokku täiendava 10 miljoni euro suunamine kõrgharidusse 2022. aastal. Koos rahastuse kasvuga oodatakse ülikoolidelt eestikeelse õppe tagamist oma vastutusvaldkondades.
- ✓ Eestikeelsele haridusele ülemineku toetamiseks kiitis valitsus 13. oktoobril heaks ning Riigikogu kinnitas 12. detsembril üleminekut toetavad eelnõud. Üleminekusse panustab riik 2023. aastal 41 miljonit eurot.
- ✓ Riigieelarve läbirääkimistel otsustas valitsus tõsta õpetajate palka 23,9%, millega õpetajate keskmine palk tõuseb järgmisel aastal 2048 euronit ning alampalk 1749 euronit. 2023. aasta septembrist hakatakse Ida-Virumaa koolides maksma eesti keeles õpetavatele õpetajatele 1,5-kordset ning alushariduses 1,3-kordset tasu.

LAIAPINDNE RIIGIKAITSE

- ✓ Riigi eelarvestrateegia 2023–2026 raames otsustas valitsus, et päästjatel tõuseb palk 36%. See teeb keskmiseks palgakasvuks 430 eurot ja keskmiseks palgaks 1620 eurot kuus. Ühtlasi otsustati eesliinil töötavate politseinike palgatõusuks 17%, mis tagab, et politseinike palk hakkab olema Eesti keskmine.
- ✓ Riigi eelarvestrateegiaga 2023–2026 otsustati, et kindlustamaks Eesti vahetut julgeolekut, ületavad 2023. aastal kaitsekulud esimest korda 1 miljardi euro piiri. Vähemalt pool sellest läheb kaitsevõime suurendamise investeeringuteks. Eesti saab 2025. aastaks toimiva keskmää õhutõrjevõime. Lähiaastatel arendatakse välja ka täiendavad kriitilise tähtsusega võimed nagu tankitõrje, kaudtuli, rannikukaitse, olukorrateadlikkus ja liitlaste suurenevaks kohaloluks vajalik taristu.
- ✓ 2022. aasta lisaelarve raames otsustas valitsus arendada elanikkonnakaitset, sh sireenidel põhinevat ohuteavitust, varjumist, ulatuslikku evakuatsiooni, kohalike omavalitsuste ja elanike kriisivalmidust. 2022. aasta lõpuks paigaldatakse esimene ohusireeni kompleks Tallinnasse. Sireenid paigaldatakse kokku 22 asulasse esialgu planeeritud 16 asula asemel. Kogu projekt tervikuna valmib 2023. aasta keskel.

UKRAINA TOETAMINE

- ✓ Eesti on seisnud maksimaalselt tugevate Venemaa-vastaste sanktsioonide kehtestamise eest, et tõsta agressiooni hind Venemaa jaoks võimalikult kõrgeks. Praegu tegeleb Euroopa Liit juba üheksanda sanktsioonipaketi kehtestamisega. Töötame selle nimel, et Venemaa toimepandud kuritegudele Ukrainas, sealhulgas agressioonikuritööle, antakse rahvusvaheline õiguslik hinnang.
- ✓ Eesti panustab aktiivselt Ukraina abistamisele humanitaarabi korras ning Ukraina ülesehitamisele, eriti Zõtomõri oblastis. Eesti on andnud Ukrainale humanitaarabi 23,1 miljoni euro väärtuses, millest avaliku sektori toetus on 4,1 miljonit eurot. Eesti toetab Ukraina liitumisprotsessi NATO ja Euroopa Liiduga. Praeguseks on Ukrainale antud Euroopa Liidu kandidaatriigi staatus. Eesti eesmärk on aidata Ukrainal täita Euroopa Komisjoni seatud Euroopa Liiduga liitumise teekaardi nõuded 2023. a juuni lõpuks, mis võimaldaks veel järgmise aasta sees langetada otsus alustada liitumisläbirääkimisi Ukrainaga.

- ✓ Vabariigi Valitsus on kiitnud heaks sidususe plaani aastateks 2022–2023, mille eesmärk on Ukraina sõja taustal tagada ühiskonna stabiilsus ja sidusus, võimalike konfliktide ennetamine ja tugevad kogukondade vahelised suhted. Ajutise kaitse saajate kohanemisprogrammi on 2022. aasta lõpuks läbinud 13 100 ajutise kaitse saajat.

ENERGEETIKA JA ELEKTRITURUREFORM

- ✓ Võeti vastu energiamajanduse korralduse seaduse muutmise seadus, millega seatakse eesmärgiks, et 2030. aastaks moodustab taastuvenergia vähemalt 65 protsenti riigisisest energia summaarsest lõpptarbimisest. Elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest moodustab taastuvenergia vähemalt 100 protsenti.
- ✓ Valitsus kiitis heaks tegevused, kuidas riik saab lihtsustada ja kiirendada Eesti üleminekut taastuvenergia kasutamisele. Taastuvenergia kiirema arendamise põhifookus on tuuleenergiat ning kiirendada soovitakse juba arenduses olevaid projekte.
- ✓ Võeti vastu õigusaktide muudatused merel ja maismaal tuuleenergeetikast saadava kogukonna kasu kohta. Muudatused kohustavad alates 1. juulist 2023. a tuuleelektrijaamade rajajaid omavalitsusele ja kohalikele elanikele maksma tasu, et soodustada taastuvenergia tootmist.

METSANDUS

- ✓ Keskkonnaminister kutsus kokku uue Metsakogu, kus tutvustati kohalikele omavalitsustele metsanduse arengukava aastani 2030 (MAK2030) ja KAH-alade (kõrgendatud avalik huvi) teemat.
- ✓ Valitsus kiitis heaks metsaseaduse ja planeerimisseaduse muutmise eelnõu, mille eesmärk on anda kohalikule kogukonnale võimalus rääkida kaasa just nende jaoks oluliste metsaalade määramisel.

MERENDUS

- ✓ Valitsus kiitis heaks Riigilaevastiku moodustamise ettepaneku, millega koondatakse laevastikku Politsei- ja Piirivalveameti, Transpordiameti, Päästeameti, Keskkonnaameti ja AS-i Eesti Loots veesõidukid. Lisaks hakkab põhiülesannete hulka kuuluma lootsiteenuse osutamine ja arendus, ujuvnavigatsioonimärgistuse paigaldus, hooldus ja arendus, spetsiifiliste teenuste ja võimekuste pakkumine ülikoolidele ja erasektorile ning üleriikliku riigilaevade kontseptsiooni koostamine ja arendamine. Riigilaevastik alustab tööd 2023. aasta jaanuaris.
- ✓ Valitsus jätkas uuendatud laevanduse tervikmeetmete paketi 2.0 väljatöötamist ning töötab 2023. aasta veebruariks välja uue üldiseks suunanäitajaks oleva kontseptsiooni.
- ✓ Eraldati rahastus 2023. aastaks, et toetada Eesti merendusklastriga seotud analüüside tegemist ning klatri võimalikku loomist.

TOIMETULEK, PERETOETUSED JA HINNATÕUSU LEEVENDAMINE

- ✓ Valitsus kiitis heaks sotsiaalhoolekande seaduse muutmise eelnõu, mis teeb tuleva aasta 1. juulist hooldekodukoha kättesaadavaks keskmise pensioni eest, parandab üldhoolduse kvaliteeti ja koduhoolduse kättesaadavust.
- ✓ Valitsus kiitis heaks ja Riigikogu võttis vastu perehüvitiste muudatused, eesmärgiga toetada lastega perede majanduslikku toimetulekut ja suurendada kindlustunnet perelisa planeerimisel. Muudatustega tõusevad nii lastetoetused, lasterikka pere toetus kui ka üksikvanema toetus.

- ✓ Võeti vastu energiakandjate hinnatõusu leevendus, et toetada kodutarbijaid ning väikseid ja keskmise suurusega ettevõtteid ning kohaliku omavalitsuse üksuste ametiasutusi ja nende hallatavaid asutusi, näiteks koolid, muuseumid, raamatukogud, rahvamajad ja spordiklubid.

MUUD POLIITILISED PRIORITEEDID

- ✓ Kultuuri regionaalse kättesaadavuse suurendamiseks on alates 2022. aastast rakendatud kultuurirahvaste toetusmeetmeid, mille eesmärk on võimaldada põhikooli õpilastel õppeprogrammi osana külastada teatrietendusi, kinoseansse, muuseumi, kunstinäitusi või muud kultuurivaldkonnas pakutavat, Vabariigi Valitsus on suurendanud eduka rakendamise tulemusel meetme mahtu 2023. aastaks.
- ✓ Välja on töötatud rahvaraamatukogude innovatsiooni toetusmeede, mis käivitub 2023. aastast ning on esimene etapp kavandatavast rahvaraamatukogude reformist eesmärgiga arendada rahvaraamatukogusid avalike teenuste pakkujana, kogukonnakeskustena ning kaugtöö ja elukestva õppe edendajana.
- ✓ Loodud on liikumisharrastuse edendamise kompetentsikeskus Eesti Olümpiakomitee juurde eesmärgiga arendada ja koordineerida üleriigiliselt liikumisharrastust.

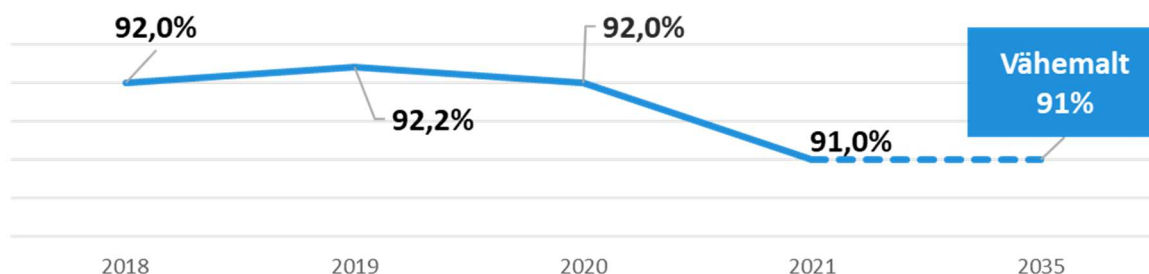
3.2 Eestikeelne haridus ja kõrghariduse rahastamine

Foto: Renee Altrov

EESMÄRGI SAAVUTAMISE NÄITAJAD

Joonis 1. Eesti keelt kasutavate inimeste osakaal

Eesti elanike jaoks on hea eesti keele oskus oluline, et olla edukas õpingutes, tööturul ja ühiskonnas tervikuna. Eesti keelt kasutavate inimeste osakaal on viimastel aastatel püsinud stabiilselt 91–92% juures. See näitab, et valdav osa tööealisest elanikkonnast kasutab eesti keelt igapäevases asjaajamises ning selleks on loodud soodsad tingimused.

ÜLEVADE 2022. AASTA OLULISEMAST TEGEVUSTEST

Valitsus kiitis 13. oktoobril heaks eelnõu, millega tehakse eestikeelsele õppele üleminekuks vajalikud muudatused [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses](#), [koolieelse lasteasutuse seaduses](#), [kutseõppeasutuse seaduses](#), [erakooliseaduses](#) ning [keeleseaduses](#). Eelnõu järgi algab üleminek eesti õppekeelele 2024/2025. õppeaastast koolieelsetes lasteasutustes ning 1. ja 4. klassis. Üleminek kestab õppeaastani 2029/2030, kus kogu põhikool on eesti õppekeelele üle läinud. Riigikogu võttis seaduse vastu 12. detsembril. 13. oktoobri valitsuskabineti nõupidamisel tutvustati Haridus- ja Teadusministeeriumis ettevalmistatud [eestikeelsele õppele ülemineku](#)

tegevuskava, kus on kindlaks määratud nii lühiajalised tegevused eestikeelsele õppele ülemineku ettevalmistavaks faasiks kuni märtsini 2023 kui ka pikaajalised tegevussuunad kuni 2030. aastani. Eestikeelsele õppele üleminekul on peamine eesmärk pakkuda kõigile Eesti lastele, olenemata emakeelest, võimalust omandada kvaliteetne eestikeelne haridus, mis toetab Eesti riigiidentiteedi kujunemist, suurendab ühiskonna sidusust ning vähendab nii hariduslikku kui ka sotsiaal-majanduslikku segregatsiooni. Eestikeelsele õppele ülemineku meetmete rahastamiseks on 2023. aasta riigieelarves planeeritud 41 miljonit eurot.

Haridus- ja teadusminister ning *avalik-õiguslike ülikoolide rektorid* allkirjastasid 26. oktoobril *halduslepingud* aastateks 2022–2025. Kõrghariduse tegevustoetus kasvab halduslepingute perioodi jooksul 15% aastas, mis tõstab kõrghariduskulud üle 1% SKPst. Halduslepingutega täpsustatakse ka eestikeelse õppe ja eesti keeles õpetavate akadeemiliste töötajate järelkasvu tagamise põhimõtted.

31. oktoobril valmis Haridus- ja Teadusministeeriumis *analüüs ja ettepanekud kutsehariduse rahastamispõhimõtete muutmiseks*. Ettepanekute alusel on ettevalmistamisel kutsehariduse rahastamist reguleeriva ministri määruse muutmine. Uuest aastast käivitub kutsehariduses tulemusrahastuse süsteem, mis annab koolidele võimaluse õpetajaid motiveerida ja kaasata kutseõppesse töömaailma spetsialiste, samuti ajakohastada õppebaase, tehnoloogiaid ja seadmeid.

OLULISEMAD HILINENUD JA ELLUVIIDAVAD TEGEVUSED

Koostamisel on *teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse eelnõu*, mille eesmärk on korrastada teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (TAI) riikliku korralduse, teadus- ja arendusasutuste tegevuse ja kvaliteedi hindamise ning TAI rahastamise alused. Lisaks teadus- ja arendustegevusele reguleerib seadus eelnõu kohaselt ka teadus- ja tehnoloogiapõhise innovatsiooni teemasid, esmakordselt on seadusesse lisatud teaduseetika ja avatud teaduse põhimõtete reguleerimise küsimused. Seaduse uus terviktekst toetab teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni ja ettevõtluse arengukavas 2021–2035 seatud eesmärke ja seeläbi Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkuse suurendamist.

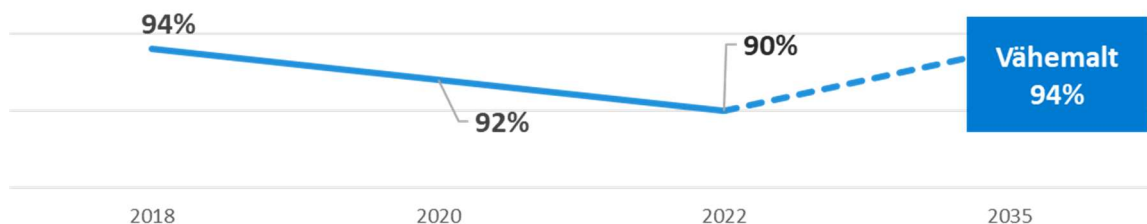
3.3 Laiapindne riigikaitse

Foto: Baltic Work Boats

EESMÄRGI SAAVUTAMISE NÄITAJAD

Joonis 2. Eestit turvaliseks riigiks pidavate inimeste osakaal

Kuigi Eestit turvaliseks riigiks pidavate inimeste osakaal on mõnevõrra langenud, võib positiivseks pidada, et 2022. aasta kevadel tehtud küsitluse põhjal peab 90% elanikest jätkuvalt Eesti turvaliseks. See peegeldab positiivselt Vabariigi Valitsuse tegevusi inimeste turvatunde suurendamisel hoolimata suurenenud julgeolekuohtudest.

ÜLEVADE 2022. AASTA OLULISEMAST TEGEVUSTEST

Juuni lõpus toimunud NATO Madridi tippkohtumisel allkirjastasid 22 liikmesriiki, sh Eesti, [NATO innovatsioonifondi](#) lepingu, kogumahuga 1 miljard eurot. 24. augustil allkirjastas ettevõtlus- ja infotehnoloogiaaminister [Eesti-poolsete läbiviijatega NATO DIANA kiirendi loomise lepingu](#). NATO innovatsioonikiirendi DIANA elluviijaks on Tallinna Teaduspargi Tehnopol koos Tartu Teaduspargiga. Loodud kiirendi võimaldab Eesti ettevõtjatel arendada oma toodet ja ärimudelit ning tulla turule kaitsevaldkonna jaoks vajalike ja innovaatiliste lahendustega. Lisaks loob kiirendi uusi võimalusi ja aitab leida koostööpartnereid alliansiülesel kaitseturul, mis on tavapärastelt suletud ja kõrge sisenemisbarjääriga.

Valitsus algatas 15. septembril [päästeseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse](#) eelnõu, millega laiendatakse Päästeameti võimalusi ressursimahukate sündmuste ja kriiside

lahendamiseks. See võimaldab Päästeametil kaasata demineerimistööle vajalike teadmiste ja oskustega vabatahtlikke abidemineerijatena. Lisaks saab Häirekeskus õiguse kasutada hädaabiteadete ning abi- ja infoteadete andmekogusse kantud isikute kontaktandmeid teenuse arendamiseks tagasiside kogumise eesmärgil. Tuleohutuse seaduse muudatused on seotud küttesüsteemide korrashoiu andmete avalikustamise ja veevõtukohtade regulatsiooniga.

Siseminister tutvustas 29. septembri kabinetinõupidamisel [analüüsi ja ettepanekuid idapiiri ning juhtimiskeskuse \(Narva kordon\) väljaehitamiseks](#) ja seiresüsteemide uuendamiseks. Selleks on vajalik Narva kordoni juhtimispunkt koos kaasnevate uute süsteemide vastuvõtuga ajakohastada 2025. aastaks. Uue juhtimiskeskuse ja ajakohastatud ruumidega kordon võimaldab toetada senisest suuremat FRONTEXi missiooni ja on oluliseks argumendiks FRONTEXi uute tegevuste Eestisse toomisel. Narva kordoni hoone rekonstrueerimiseks on valminud ehitusprojekt, mis võimaldab ehitustöödega alustamist ajavahemikus kuni 2024. aasta aprilli alguseni.

Valitsus kiitis 27. oktoobri kabinetinõupidamisel heaks siseministri esitatud memorandumiga koalitsioonilepingus kokku lepitud põhimõtete rakendamiseks vajalike [relvaseaduse muudatuste](#) kohta. Siseministri esitatud relvaseaduse muudatustega tunnistatakse kehtetuks kolmandate riikide kodanikele antud relvaload. Relvaseaduse muudatus puudutab umbes 1325 füüsilist isikut. Kodakondsuspiirang kehtestatakse ka relvavaldkonnas tegutsevate juriidiliste isikute juhtorgani liikmetele, omanikele ja kasusaajatele. Seaduse jõustumisel kehtivad siin elavate nende inimeste, kes ei ole ELi ja NATO riikide kodanikud, relvaload aasta aega ning seejärel on relvaomanikul veel võõrandamiseks ette nähtud aasta, mille jooksul peab relv olema hoiul Politsei- ja Piirivalveameti käes.

Kaitseminister tutvustas 27. oktoobril valitsusele [analüüsi ja ettepanekuid edasiseks koostööks liitlastega, sh Suurbritannia ja Ameerika Ühendriikidega, diviisi struktuuri loomisel ning õhuturbe tagamisel](#). Selle tulemusel muutis Vabariigi Valitsus 8. detsembril Kaitseväe põhimäärust, et luua Kaitseväe struktuuriüksusena diviis vastavalt NATO Madridi tippkohtumisel kokkulepitule. Diviisi koosseisu arvatakse ka Ühendkuningriigi poolt Eesti kaitseks määratud brigaad.

Valitsus algatas 3. novembril [relvaseaduse muutmise seaduse eelnõu](#), mis võimaldab üle minna täisdigitaalsele loamenetlusele ning võtta kasutusele uus teenistus- ja tsiviilrelvade register. Relvaseaduse muudatustega luuakse relvaloa menetluses võimalus digilahenduste kasutamiseks ning teenistus- ja tsiviilrelvade registri arendamiseks. Üleminek vanalt registrilt uuele on planeeritud 2023. a II kvartalis, kuid arendustööd jätkuvad täielikult digitaalse relvatoimiku valmimiseni.

24. novembril algatas Vabariigi Valitsus [kohtute seaduse ja kohtumenetluse seadustike muutmise seaduse \(erakorralise ja sõjaseisukorra aegne kohtupidamine\) eelnõu](#), mille kohaselt kehtestatakse haldus- ja tsiviilkohtumenetluse ning kohtukorralduse erisused ajaks, kui riigis on välja kuulutatud erakorraline seisukord või sõjaseisukord ning õigusemõistmine võib olla raskendatud. Seaduse muutmise eesmärk on tagada inimeste põhiõigus õiguskaitsele ja ausale kohtupidamisele ning Eesti kohtusüsteemi töökindlus ka erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal.

Välja on töötatud [elanikele mõeldud elanikkonnakaitse baaskursuste programm \(sh katsekoolituste korraldamine\)](#). Programm on ette nähtud täiskasvanutele eraldi rõhuga kortermajade elanikele (uuringute kohaselt madalaima kriisivalmidusega sihtühm). Praeguseks on elanikkonnakaitse koolitusi korraldatud kõigis kohalikes omavalitsustes. Koolitustega jätkatakse, laiendades programmi ka teiste elanike gruppide erivajadusi arvesse võttes.

Läbi on viidud *toetusvoor kohalike omavalitsuste kriisivalmiduse suurendamiseks*, mille raames on omavalitsustele välja makstud 2,2 miljonit eurot. Toetused olid suunatud põhiliselt elektri ja side toimepidevuse suurendamiseks, sh generaatorid ja satelliittelefonid.

OLULISEMAD HILINENUD JA ELLUVIIDAVAD TEGEVUSED

Koostamisel on *analüüs ja ettepanekud digiühiskonna küberturvalisuse suurendamiseks, arvestades muutunud julgeolekukeskkonda*, ning *analüüs oluliste ja kriitiliste avalike digiteenuste ja infosüsteemide baasvõime kestlikkuse tagamiseks*. Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister esitab mõlema analüüsi tulemused valitsusele 2023. aasta jaanuaris.

Kuigi *analüüs ja ettepanekud Kaitseliidu võimekuse kasvatamiseks, sh väljaõppe mahu püsiv suurendamine* on hilineanud, on kasvanud vabatahtlike panus riigikaitse tagamises. Analüüsi tulemusi tutvustatakse valitsusele 2023. aasta esimeses kvartalis.

Ettepanekuid õhu- ja ballistilise kaitse, kaudtule võime ja maakaitse tugevdamise kohta on valitsus arutanud riigi eelarvestrateegia koostamise raames ja eraldiseisvana Ukraina sõja kontekstis üksikute otsuste tegemisel, kuid tegevusi koondav analüüs on pidevas muutuses oleva julgeolekukeskkonna tõttu viibinud.

Tingituna suundumustest julgeolekukeskkonnas on viibinud ka *julgeolekupoliitika aluste uuendamine, lähtudes eesmärgist tugevdada laiapindset julgeolekut*. 2023. aasta jaanuarisse on planeeritud eelnõu esitamine Riigikogule kinnitamiseks.

Kaitseväge harjutusväljakuid puudutava Vabariigi Valitsuse määruse andmine on viibinud. Kaitseminister esitab määruse eelnõu 2023. aasta esimeses kvartalis.

Regionaalse kultuurivaldkonna toetusmeetme rakendamine piirkondliku teatriresidentuuri loomiseks on viibinud. Kuna tegemist on uue meetmega, mis vajab põhjalikku eelanalüüsi, ei olnud võimalik seda toetusmeedet õigel ajal kujundada. Arutelud jätkuvad ning meede planeeritakse vastu võtta 2023. aastal.

Valmimas on *valmisoleku seaduse eelnõu (riigikaitseseaduse, hädaolukorra seaduse ja erakorralise seisukorra seaduse koondamiseks)*, millega korrastatakse kriisides toimetulekuks vajalike tegevuste õiguslikku raamistikku. Tulenevalt suundumustest julgeolekukeskkonnas ja Ukraina sõja õppetundidega arvestamisest on eelnõu väljatöötamine kujunenud planeeritust ajamahukamaks.

3.4 Ukraina toetamine

Foto: Riigikantselei

EESMÄRGI SAAVUTAMISE NÄITAJAD

Joonis 3. Ühiskonnarühmade vahelised kontaktid

Joonis 4. Eestlaste kontaktid teistest rahvustest inimestega

Ühiskonnarühmade vahelised kontaktid ning eestlaste kontaktid teistest rahvustest inimestega on mõõdikud, mis näitavad vastavalt teistest rahvustest inimeste ja eestlaste kontaktide keskmist arvu ühes kuus enda omast erineva emakeelega inimestega ja seda erinevates suhtlussfäärides (sõbrad, perekond, vaba aeg, internet, naabrid, töö). Selliseid kontakte võib pidada ka lõimumise eeltingimuseks. Mõõdikud töötati välja riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035” protsessis ning neid mõõdeti esmakordselt 2020. aastal „Eesti integratsiooni monitooringuga”. Muud uuringud on näidanud, et viimase kümnekonna aasta jooksul on nii eestlaste kontakt vene keelt kõnelevate inimestega kui ka teisest rahvusest elanike kokkupuuted eestlastega pigem kasvanud. 2020. aasta andmed näitavad küll mõningast kontaktide vähenemist, kuid see on suures osas tingitud COVIDiga kaasnenud olukorrast (seejuures suhtlus internetis ei ole vähenenud).

ÜLEVAADE 2022. AASTA OLULISEMAST TEGEVUSTEST

Valitsus arutas ja kiitis 18. augustil heaks *tegevuskava Ukraina põgenike tagasipöördumise toetamiseks*. Võimaluse riigipoolseks tagasipöördumise toetamiseks annab välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadus (VRKS). VRKS § 75 lõige 3 sätestab, et rahvusvahelise kaitse saajale, kes pöördub päritoluriiki või asub ümber muusse riiki, võib riigieelarvest maksta ühekordset toetust. Sellega kaasneb halduskoormus ja kulud riigile, millega tuleb arvestada. Kaasnevad ka ohud, mis rahastusega kaasneda võivad.

Valitsus arutas 13. oktoobril ja võttis teadmiseks *analüüsi ja ettepanekud ühiskonna stabiilsuse ja sidususe tagamiseks ning võimalike konfliktide ennetamiseks Ukraina kriisi taustal (sidususe plaan 2022–2023)*. Sidususe plaani elluviimiseks leppisid teemaga seotud ministeeriumid kokku eesmärgid ja tegevused, mida järgmise 14 kuu jooksul ellu viia. Sidususe plaani neli alaeesmärki aastateks 2022–2023 on ühine info- ja väärtusruum, hooliv ja ühtne riik, eestikeelne ja -meelne haridus ning kogukondlikkus ja ühtekuuluvustunne. Plaanis on juhindutud „Sidusa Eesti arengukava 2030“ üldeesmärgist muuta Eesti ühiskond järgmisel kümnendil sidusamaks ja kaasavamaks. Selleks nähakse ette näiteks kodanikuhariduse alaste teadmiste kasvatamist ja ühise väärtusruumi tugevdamist, oskusliku käitumise kasvatamist veebiplatvormidel, keskviimu suuremat kohalolekut regioonides, avalikkuse teadlikkuse tagamist Ukraina sõjapõgenikega seonduvast, kogukondade tugevdamist ning kogukondade ja riigi partnerluse edendamist.

Valitsus kiitis 13. oktoobri kabinetinõupidamisel heaks *Eesti põhimõtted Ukraina vastu suunatud agressiooni käsitlemisel*, millega sõnastati Eesti strateegiline eesmärk saavutada Venemaa agressiooni täielik läbikukkumine, et jõustada Euroopa julgeolekuarhitektuuri senised aluspõhimõtted. See eeldab Ukraina territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse kindlustamist, nii agressioonikuriteo kui ka sõjakuritegude organisaatorite ja toimepanijate õiguslikule vastutusele võtmist ning Venemaa poolt Ukrainale tekitatud kahjude täielikku korvamist. Võtmetähtsusega on Lääne ühtsuse rõhutatud hoidmine ja kindlameelselt valitud kursil püsimine. Eesti seisab vastu võimalikele katsetele survestada Ukrainat järeleandmistele ja ennatlikele läbirääkimistele ning jätkab Ukraina toetamist poliitiliselt, majanduslikult ja sõjaliselt.

Valitsus kiitis 13. oktoobri kabinetinõupidamisel heaks *Eesti seisukohad ja tegevuskava karistamatus vastu võitlemisel ja agressioonile rahvusvahelise õigusliku hinnangu andmisel*. Eesti peamine eesmärk on, et Venemaa agressioonile Ukrainas antaks rahvusvaheliselt õiguslik hinnang. Töötame selle nimel, et saavutada laiapindne poliitiline toetus rahvusvahelise erikohtu loomiseks ning Euroopa Liidu ühispositsioon.

Valitsus kiitis 13. oktoobri kabinetinõupidamisel heaks *tegevuskava Ukraina toetamiseks edasistes Euroopa Liidu liikmesuse suunalistes sammudes*. Eesti eesmärk on aidata Ukrainal täita Euroopa Komisjoni seatud Euroopa Liiduga liitumise teekaardi nõuded 2023. a juuni lõpuks, mis võimaldaks veel järgmise aasta sees langetada otsus alustada liitumisläbirääkimisi Ukrainaga. Eesti seisab oma tegevustes selle eest, et Ukrainat koheldaks läbivalt Euroopa Liidu kandidaatriigina, Ukrainale võimaldataks maksimaalne osalemine erinevates Euroopa Liidu programmides ja poliitikates ning et Ukraina ülesehitusel arvestataks läbivalt juba Euroopa Liidu nõuete ja Ukraina Euroopa Liidu integratsiooni eesmärkidega.

Valitsus kiitis 13. oktoobri kabinetinõupidamisel heaks *Ukraina ülesehituse ja humanitaarse toetamise põhimõtted ja tegevuskava*. Eesti lähtub Ukraina ülesehitamisel Ukraina vajadustest ja viib võimalikult palju projekte ellu ise. Kõik Eesti toetatavad projektid peavad aitama luua

eeldused Ukraina liitumiseks Euroopa Liiduga. Arvestades mastaapide suurust, keskendumise üleriigiliselt digitaliseerimisele ning regionaalselt Žõtomõri oblasti taastamisele. Eesti poolt Ukrainale antav humanitaarabi on suunatud eelkõige konfliktis enim kannatanud regioonidele.

Valitsus kiitis 3. novembri kabinetiõupidamisel heaks [tegevuskava NATO-Ukraina suhete tihendamiseks](#). Eesti hoiab ja tugevdab narratiivi Ukrainast kui Euroopa julgeoleku lahutamatu osast, mille tagamiseks on vajalik Ukraina sõjajärgne täielik integratsioon Euro-Atlandi struktuuri. Töötame liitlaste üksmeele ja toetuse saavutamise nimel, et 2023. aasta Vilniuse tippkohtumiseks jõuaksime Ukraina NATO liikmesuse protsessis strateegiliste arenguteni. Samal ajal soovime saavutada NATO võimalikult tugevat toetust Ukrainale, et riik saaks end kaitsta jätkuva Venemaa agressiooni eest.

Valitsus kiitis 24. novembril heaks [Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni ettepanekute kohta Ukraina rahaliseks abistamiseks 2023. aastal](#). Euroopa Komisjon on teinud ettepaneku jätkata Ukraina rahalist abistamist 2023. aastal makrofinantsabi laenude toel mahus kuni 18 miljardit eurot. See kataks ligi poole Ukraina eelarvepuudujäägist ja võimaldaks koos teiste doonorite panustega hoida riiki toimimas. Komisjoni ettepanek on laenu raha laenata turgudelt ELi eelarve toel, kasutades selleks 2021–2027 eelarve puhvrit (vahe eelarve kululagede ja maksimaalse tulude lae vahel). Laenu tagamine piiratakse pikaajalise eelarve määruks Ukrainaga ja aastatega 2023–2024 ning tehniliseks korralduseks täpsustatakse ELi finantsmääruks. Ukrainale laenamiseks luuakse uus laenuinstrument, kuhu liikmesriikidel on soovi korral võimalik teha sissemaksid ka toetuste andmiseks. Laenu intressikulud katab EL.

Valitsus kiitis 18. augusti ja 8. detsembri kabinetiõupidamistel heaks kaks [Eesti tegevuskava Venemaa täiendavaks sanktsioneerimiseks](#), vastavalt enne kaheksanda ja üheksanda sanktsioonipaketi vastuvõtmist Euroopa Liidus. Alates agressioonisõja esimestest päevadest on Eesti seisnud maksimaalselt tugevate Venemaa-vastaste sanktsioonide kehtestamise eest Euroopa Liidus, et tõsta agressiooni hind Venemaa jaoks võimalikult kõrgeks. Võttes arvesse, et energiasektor toodab praegu poole Venemaa keskvalitsuse tuludest ja suurema osa riigi eksporditulust, on Eesti eelkõige pingutanud Venemaa energiasektori maksimaalse sanktsioneerimise nimel. Eesti võttis ka juhtivrolli Vene naftale Euroopa Liidus madalama hinnalae saavutamiseks. Soovime saavutada täielikku kaubavahetuse keelustamist Venemaaga, järkjärgult lisades veel sanktsioneerimata kaupsid ekspordi- ja impordikeelu alla, ning töötame jätkuvalt selle nimel, et lisada sanktsiooninimekirjadesse agressioonisõda toetavaid Vene isikuid ja üksusi.

Kultuuriminister kinnitas 16. detsembril [toetusmeetme Ukraina sõjapõgenikele nende keele- ja kultuuriruumiga sideme säilitamiseks](#), mille eesmärk on tagada Ukraina sõjapõgenikest kuni 19-aastastele noortele Eestis võimalused hoida sidet ukraina keele- ja kultuuriruumiga kogukondlike tegevuste kaudu. Etnilise identiteedi säilitamine on oluline nii sihtrühma Eestis kohanemiseks kui ka emamaale tagasipöördumiseks. Toetusmeede avaneb 2023. aastal.

[Ajutise kaitse saajate kohanemisprogrammi](#) on läbinud 10 636 isikut (27.11.2022 seisuga), aasta lõpuks prognoositavalt 13 100 ajutise kaitse saajat. A1-taseme eesti keele õppe on läbinud 251 ja õpib 3305 isikut (27.11.2022. seisuga), 2022. aasta lõpuks prognoositavalt on lõpetanud või kursusel veel osalejaid kokku 5000 isikut.

OLULISEMAD HILINENUD JA ELLUVIIDAVAD TEGEVUSED

Riigihalduse minister valmistas ette [analüüsi ja ettepanekud kohalike omavalitsuste toetamiseks Ukraina sõjapõgenike iseseisvaks toimetulemiseks](#). Küsimust arutati riigi eelarvestrateegia

ÜLEVADE VABARIIGI VALITSUSE TEGEVUSEST 2022. AASTAL

2023–2026 koostamise protsessis ning peeti oluliseks küsimuse juurde tagasi tulla 2023. aasta jaanuaris.

3.5 Energeetika ja elektriturureform

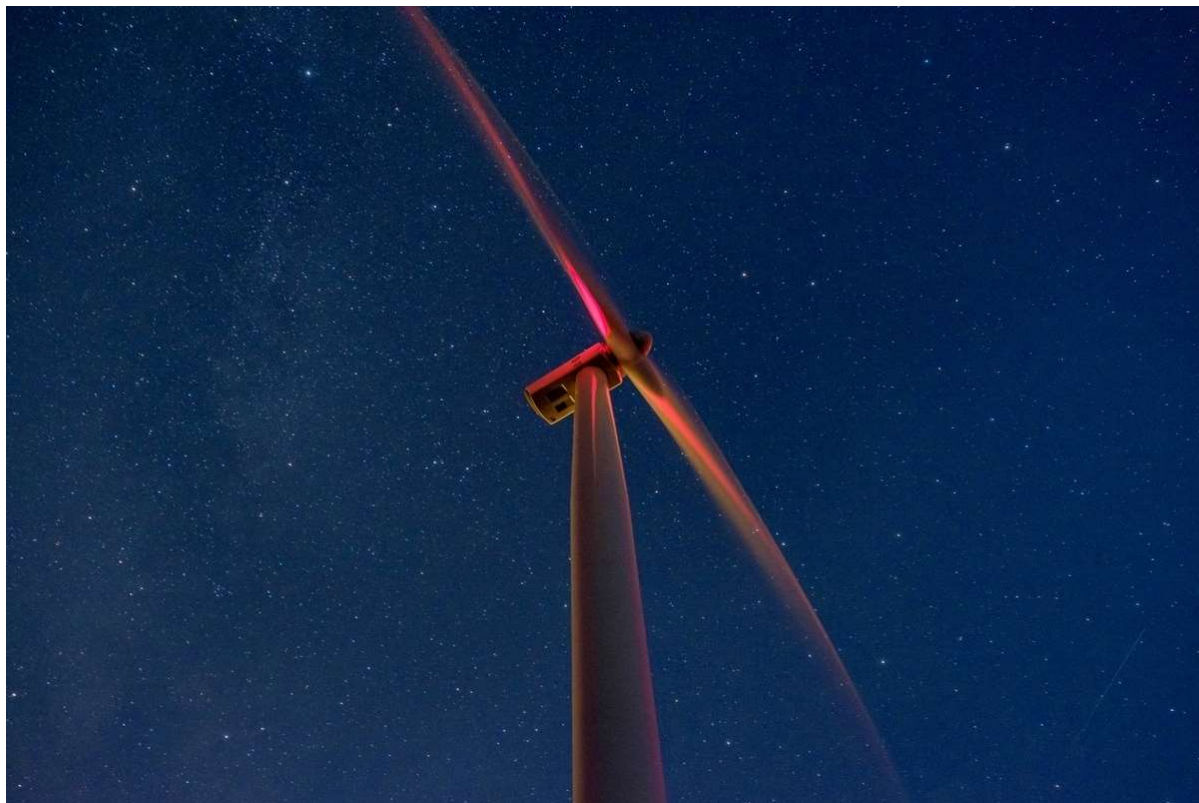
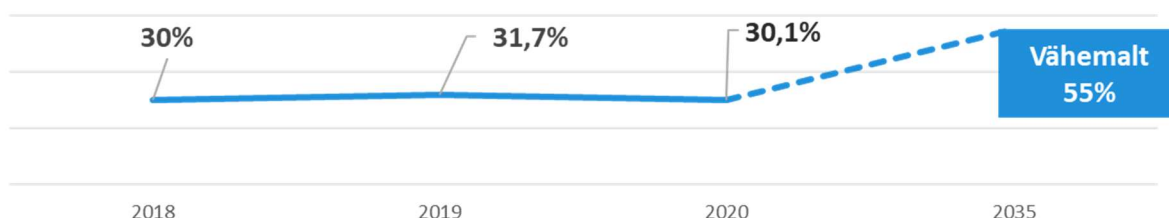

Foto: Johannes Arro

EESMÄRGI SAAVUTAMISE NÄITAJAD

Joonis 5. Taastuenergia osakaal energia summaarses lõpptarbimises

Taastuenergia osatähtsus on püsinud viimastel aastatel stabiilsena. 2020. aastal oli see 30,1%. 2020. aastal vähenes taastuenergia toodang enim tuuleenergia toodangu arvelt. Riigikogu suurendas eesmärki veelgi ning 2030. aastaks tuleb saavutada taastuenergia 65%-line osakaal.

ÜLEVAATE 2022. AASTA OLULISEMAST TEGEVUSTEST

- **Energeetika**

21. juulil esitas majandus- ja taristuminister [ülevaate LNG vastuvõtuvõimekuse loomiseks vajaliku infrastruktuuri rajamise tagamisest ning vajalikest otsustest](#). LNG vastuvõtuvõimekuse loomise kohta ülevaate andmise järel esitas majandus- ja taristuminister valitsusele kinnitamiseks korralduse ASi Eesti Varude Keskus aktsiakapitali suurendamiseks 38 000 000 euro võrra. Suurendamine toimub 2022. aastal. Aktsiakapitali suurendamise otsustamisel seatakse investeeringu kasutamise tingimuseks LNG vastuvõtuvõimekuse rajamiseks vajaliku kai müügioptiooni realiseerumine aastatel 2024–2026.

10. augustil allkirjastas majandus- ja taristuminister [väikeelamute energiatõhususe suurendamise toetuse kasutamise tingimuste ja korra](#) muutmise eelnõu, et soodustada päikesepaneelidega energia tootmisel tarbimis põhist lähenemist. Meedet rahastatakse Ühtekuuluvusfondi vahenditest ja 2022. aasta lisaelarve vahenditest. Muudatustega täpsustati toetuse objekti, toetatavaid tegevusi, taotluse lisadokumente, toetuse maksete regulatsiooni ja nõudeid hinnapakumuse võtmisele.

Valitsus kiitis 25. augustil heaks ja Riigikogu võttis 12. oktoobril vastu [energiamajanduse korralduse seaduse muutmise seaduse](#). Seadusega võetakse eesmärgiks, et 2030. aastaks moodustab taastuvenergia vähemalt 65 protsenti riigisisest energia summaarsest lõpptarbimisest. Elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest moodustab taastuvenergia vähemalt 100 protsenti. Valitsus kiitis heaks [täiendavate taastuvenergia vähempakkumiste kava aastateks 2024 ja 2025](#). Aastatel 2024–2025 viiakse läbi täiendavad taastuvelektri vähempakkumised kokku vähemalt 1 TWh mahus. Lisaks peaks eesmärgi saavutamisele muu hulgas kaasa aitama tuulikutasu rakendamine ning meretuuleparkide lubade kiirem menetlus. Samuti on eraldatud lisarahastust elektrivõrkude valmisoleku kiireks suurendamiseks ning otsitakse võimalusi elektrivõrgu arengu pikaajaliseks suunamiseks suuremale valmisolekule uute taastuvelektri tootmiseseadmete võrguga liitmiseks.

Majandus- ja taristuminister tutvustas 29. septembril valitsusele [analüüsi ja ettepanekuid Venemaalt pärit gaasi ostmise keelustamise võimaluste kohta](#). Tulenevalt sõjategevusest Ukrainas otsustas valitsus, et sanktsioonina tuleb keelata Venemaalt maagaasi ost ja import, samuti veeldatud maagaasi import ja ost ülekande- või jaotusvõrku sisestamise eesmärgil. Muul juhul veeldatud gaasi ost ja import piiratud ei oleks, näiteks kui gaas jõuab otse lõpptarbijaks oleva ettevõtja gaasihoidlasse veeldatud kujul või eraldatud võrku kasutamiseks töötlevas tööstuses või ühistranspordis. Sanktsiooni eesmärk on survestada Venemaad lõpetama sõda Ukraina vastu.

Valitsus kiitis 29. septembril heaks [Eesti seisukohad REPowerEU paketi raames esitatud taastuvenergia, energiatõhususe ja hoonete energiatõhususe direktiive muutva direktiivi eelnõu kohta](#), mille kohaselt Eesti ei saa toetada REPowerEU määruse kompromissteksti, kui REPowerEU rahastamismudel on selline, mis kindlalt Eesti investeerimisvõimekust vähendab.

Valitsus kinnitas 29. septembril riigi eelarvestrateegia 2023–2026, mis sisaldab täiendavat meetet [vesiniku valdkonna IPCEI-s \(üleeuroopalise olulise tähtsusega koostööprojektid\) osalevate teadus- ja arendusmahukate projektide elluviimise](#) toetamiseks. Meetme „Energiatõhususe ja puhaste tehnoloogiate alase teadus- ja arendustegevuse toetamine EL HKS sektorites” kogumaht aastateks 2023–2026 on ligi 57,2 miljonit eurot. Lisaks avas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium eraldi IPCEI projektide finantseerimise rakendusuuringute toetuse raames.

Riigikantselei koordineerimisel loodi [töörühm taastuvenergia projektide elluviimise \(sh planeerimis- ja loamenetluste protsesside\) kiirendamiseks](#). 10. novembril andis riigihalduse minister koos riigisekretäriaga [ülevaate kohalike omavalitsuste planeeringutega \(üldplaneeringutega, kohaliku omavalitsuse eriplaneeringutega\) tuuleparkide kavandamisest üle Eesti ja riigi planeeritud või planeeritavatest tuuleparkidest](#). Valitsus kiitis heaks tegevused, kuidas riik saab lihtsustada ja kiirendada Eesti üleminekut taastuvenergia kasutamisele. Eesti on seadnud eesmärgiks toota 2030. aastal sama palju taastuvelektrit, kui on Eesti aastase tarbimise kogumaht. Taastuvenergia kiirema arendamise põhifookus on tuuleenergial ning kiirendada soovitakse juba arenduses olevaid projekte.

- **Elektriturureform**

Valitsus kiitis 25. augustil heaks ja Riigikogu võttis 15. septembril vastu [elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu](#). Elektriturureformiga lõi valitsus kodutarbijatele ja korteriühistutele võimaluse osta käesoleva aasta 1. oktoobrist kuni 2026. aasta aprilli lõpuni elektrienergiat kontrollitud hinnaga. Alates 1. novembrist said universaalteenusele üle minna mikro- ja väikeettevõtted, samuti füüsilisest isikust ettevõtjad, sihtasutused ja mittetulundusühingud, kes saavad universaalteenust kasutada 1 gigavatt-tunni jagu elektritarbimise ulatuses aastas. Kõik loetletud äritarbijad saavad universaalteenust kasutada 2023. aasta lõpuni. 1. detsembril jõustus ka elektrituruseaduse muutmise seadus, millega laiendati universaalteenust ka kohalikele omavalitsustele.

Majandus- ja taristuminister allkirjastas 15. septembril [määruse, millega võimaldati kompenseerida kodutarbijatele elektrienergia, gaasi ja kaugkütte hinnatõus ajavahemikul 2022. aasta oktoober kuni 2023. aasta märts](#). Määruse järgi kompenseeritakse elektri kodutarbijatele elektri lõpphinnast kuni 50 eurot/MWh elektri hinda 80 eurot/MWh ületavast osast. Gaasi ja kaugkütte puhul kompenseeritakse kuni 80% üle 80 euro/MWh ületavast osast.

OLULISEMAD HILINENUD JA ELLUVIIDAVAD TEGEVUSED

Jätkub analüüsi koostamine [jaotusvõrkude börsi ettevõtte loomise kohta](#). Analüüsi tulemusi tutvustatakse valitsusele 2023. aasta esimese kvartali lõpus.

[Meetme „Biometaanituru arendamise toetamise toetuse kasutamise tingimused ja kord” tingimuste uuendamine](#) on lükkunud järgmisesse aastasse. Prioriteetsemaks kujunenud väljakutsed energiakriisis toimetulekuks ja selle lahendamiseks sundisid tegevuste tähtaega ümber hindama.

[Korterelamute rekonstrueerimise toetuse andmise tingimuste](#) ettevalmistamine on viibinud. Toetuse andmise tingimused kinnitatakse 2023. aasta jaanuaris.

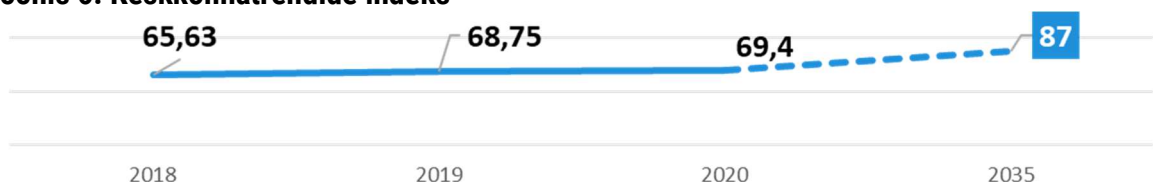
3.6 Metsandus

Foto: Katrin Laurson

EESMÄRGI SAAVUTAMISE NÄITAJAD

Joonis 6. Keskkonnatrendide indeks

Keskkonnatrendide indeks on kerges tõusutrendis, olles 2020. aastal 69,4.

ÜLEVADE 2022. AASTA OLULISEMAST TEGEVUSTEST

Keskkonnaminister kutsus 2022. a sügisel kokku uue [Metsakogu](#), et tutvustada kohalikele omavalitsustele metsanduse arengukava 2030 (MAK) ning KAH-alade (kõrgendatud avalik huvi) teemat ning kuulata omavalitsuste seisukohti. Peamiste murekohtadena tõid omavalitsused esile piirangute mastaapsuse, riigilt soovitakse rohkem infot ning kaasamiskoosolekutel tuleks keskenduda suhtlusele kohalike elanikega.

Vabariigi Valitsus kiitis 1. detsembril heaks [metsaseaduse ja planeerimisseaduse muutmise eelnõu](#), millega kehtestatakse kohaliku omavalitsuse senisest suurem roll kogukonnametsade tuleviku üle otsustamisel. Metsaalad, mille metsamajandamistööde planeerimisse tuleb kaasata kohalik kogukond või elanikud, saab nüüd kindlaks määrata juba üldplaneeringuga. Kui see pole üldplaneeringuga võimalik (näiteks olukorras, kus planeeringu menetlus on jõudnud lõppjärku), on kohaliku omavalitsuse volikogul võimalik määrata alad planeeringut koostamata, teha seda avatud menetlusena. Teise muudatuse kohaselt peab riigimetsa majandaja kooskõlastama

ÜLEVADE VABARIIGI VALITSUSE TEGEVUSEST 2022. AASTAL

metsamajandamiskava kohaliku omavalitsusega. Kohalik omavalitsus peab kooskõlastuse andmisel ära kuulama ka kohaliku kogukonna seisukoha.

OLULISEMAD HILINENUD JA ELLUVIIDAVAD TEGEVUSED

Tulenevalt metsaseadusest määrab keskkonnaminister igal aastal *riigimetsa* majandajatele järgneva viie aasta *optimaalse uuendusraie pindala*. Valitsuskoalitsiooni kokkuleppe kohaselt vaadatakse üle Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) raiemahud ja lähtutakse kogukondade sotsiaalsetest ning keskkonna ökoloogilistest ja majanduslikest eesmärkidest. Keskkonnaminister on esitanud Vabariigi Valitsusele ettepaneku optimaalse uuendusraie pindala määramise kohta riigimetsas. Vabariigi Valitsus ei ole uuendusraie pindala kohta otsust veel langetanud, mistõttu on ka keskkonnaministri määrus riigimetsa optimaalse uuendusraie pindala kohta aastateks 2023–2027 kehtestamata.

Riigimetsa Majandamise Keskuse omaniku ootused on koostamisel ja Vabariigi Valitsusele esitamisel.

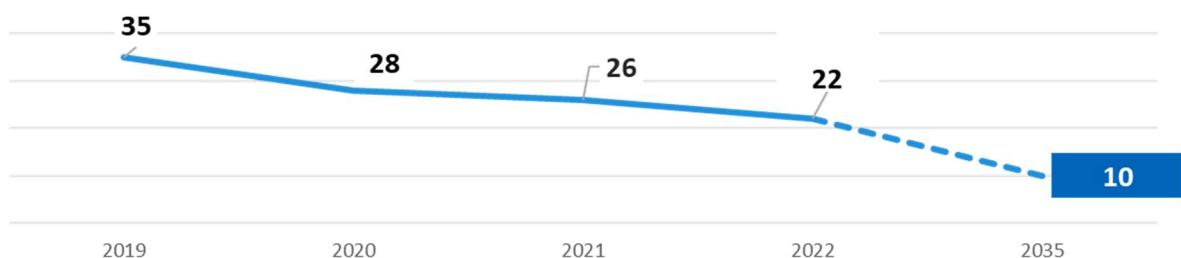
3.7 Merendus

Foto: Janela Peterson

EESMÄRGI SAAVUTAMISE NÄITAJAD

Joonis 7. IMD (Rahvusvahelise Juhtimise Arendamise Instituudi) rahvusvahelise konkurentsivõime indeks

Riigi konkurentsivõime indeks on 2022. aastal võrdluses eelmise aastaga kasvanud. IMD rahvusvahelise konkurentsivõime indeksis tõusis Eesti 22. kohale (võrreldes 26. kohaga aasta varem). Kõrgelt on hinnatud äritegevust toetavaid õigusakte, rahvusvahelist kaubandust, institutsionaalset raamistikku, riigi rahandust ja haridust.

ÜLEVAADE 2022. AASTA OLULISEMAST TEGEVUSTEST

Majandus- ja taristuminister esitas valitsuse 22. septembri kabinetinõupidamisele [analüüsi ja ettepanekud Riigilaevastikku haldava organisatsiooni loomiseks](#). Valitsus otsustas luua alates 1. jaanuarist 2023 Riigilaevastiku Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi hallatava asutusena. Uus asutus alustab täiemahuliselt ülesannete täitmist alates 01.07.2023. Laevastikku koondatakse Politsei- ja Piirivalveameti, Transpordiameti, Päästeameti, Keskkonnaameti ja AS-i Eesti Loots veesõidukid. AS Eesti Loots likvideeritakse. Laevade ühtse juhtimise alla võtmine annab võimaluse veesõidukeid aktiivsemalt ristikasutada, vähendada püsikulusid ja võita investeeringute pealt. Analüüsi tulemused näitavad, et kümne aastaga aitab Riigilaevastiku loomine säästa riigile vähemalt 34 miljonit eurot võrreldes olukorraga, kus me jätkaksime killustatult eri organisatsioonides. Riigilaevastik loob võimaluse terviklikult riigile kuuluvaid veesõidukeid arendada ning pakkuda tuge ka Eesti ülikoolidele.

ÜLEVAADE VABARIIGI VALITSUSE TEGEVUSEST 2022. AASTAL

OLULISEMAD HILINENUD JA ELLUVIIDAVAD TEGEVUSED

Väljatöötamisel on *kalapüügiseaduse muudatused randlaste käsitlemiseks seaduses*. Seaduse eelnõu esitatakse valitsusele 2023. aastal.

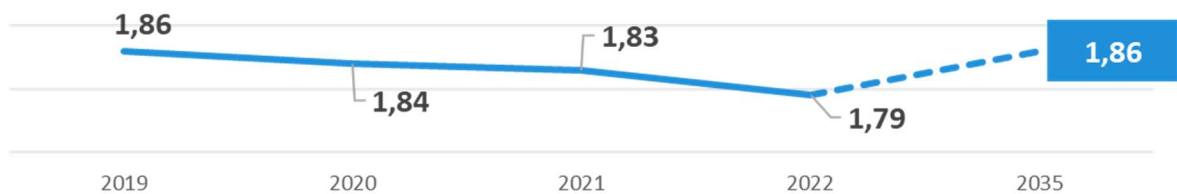
3.8 Toimetulek, peretoetused ja hinnatõusu leevendamine

Foto: Riigikantselei

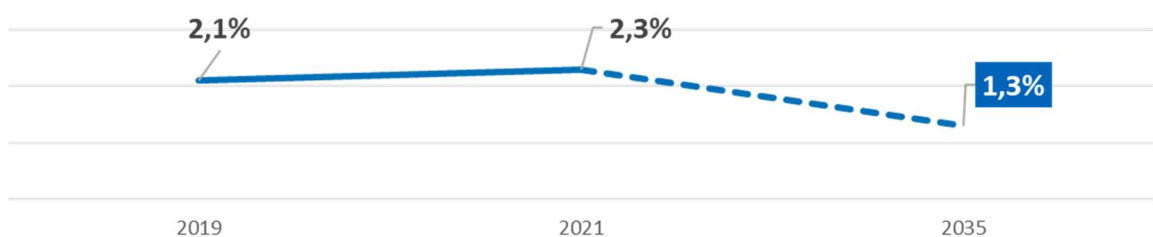
EESMÄRGI SAAVUTAMISE NÄITAJAD

Joonis 8. Kohortsündimuskordaja

Kohortsündimuskordaja on vastupidiselt 2035. aasta eesmärgile (1,86) järjepidevalt langustrendis. 2022. aastal oli kohortsündimuskordaja 1,79, 2021. aastal 1,83 ning 2020. aastal 1,84. Sündimuse soodustamiseks ning pere väärtustamiseks seadis valitsus 2022. aasta sügisel fookusesse lasterikaste pere toetuse tõstmise.

Joonis 9. Suure hoolduskoormusega (20 ja enam tundi nädalas) 16-aastaste ja vanemate inimeste osakaal

Suure hoolduskoormusega elanike osatähtsus näitab vähemalt 16-aastaste inimeste osatähtsust samaealiste seas, kes abistavad või hooldavad mõnd leibkonnaliiget vähemalt 20 tundi nädalas. Kui 2019. aastal oli suure hoolduskoormusega elanike osatähtsus 2,1%, siis 2021. aastal on see kasvanud 2,3%-ni. See hõlmab veidi üle 25 000 inimese, kel on suur

[ÜLEVAADE VABARIIGI VALITSUSE TEGEVUSEST 2022. AASTAL](#)

hoolduskoormus. Et saavutada 2035. aasta eesmärk (1,3%), on vaja jätkuvalt tähelepanu all hoida nii hooldusteenuste terviklikku arendamist kui ka järjepidevat rahastamist.

ÜLEVADE 2022. AASTA OLULISEMAST TEGEVUSTEST

Valitsus kiitis 21. juulil heaks *Eesti seisukohad ja tegevused vastavalt Euroopa Komisjoni gaasi tarbimise vähendamise ettepanekule*. Valitsus otsustas toetada määruse ettepanekut, millega kehtestatakse Euroopa Liidu üleselt ja liikmesriikidele gaasitarbimise vähendamise vabatahtlik eesmärk. Juhul kui kuulutatakse välja ELi-ülene hädaolukord ning ELi gaasisüsteemis esinevad olulised tarnehäired, siis toetame ka siduvaid gaasitarbimise vähendamise eesmärke, kuid need peavad arvestama ka liikmesriikide varasemaid jõupingutusi, regionaalseid meetmeid ning turupõhiselt tekkinud kokkuvõtteid.

Valitsus kiitis 25. augustil ja Riigikogu 15. septembril heaks *energiakandjate hinnatõusu mõju leevendamiseks* elektrituruseaduse ja konkurentsiseaduse muutmise seaduse eelnõu. Et tagada hinnatõusus Eesti elanike kindlustunne ja toimetulek ka kõige külmemal ajal, kompenseerib riik kõigile kodutarbijatele 1. oktoobrist kuni 31. märtsini tarbitud energia hinda kolme erineva toetusega. Elektri kodutarbijale kompenseeritakse kuu keskmisest käibemaksuta elektrienergia hinnast, mis ületab 80 eurot megavatt-tunni (MWh) kohta, kuni 50 eurot/MWh. Gaasi kodutarbijale kompenseerib riik 80 protsenti kuu keskmise gaasihinna sellest osast, mis ületab käibemaksuta 80 eurot/MWh. Seejuures kompenseeritakse leibkonna kohta maksimaalselt kuni 2,6 MWh ehk 251,7 kuupmeetrit tarbimist, mis on keskmise eramu kuine gaasitarbimine. Kaugkütte kodutarbijale kompenseeritakse sarnaselt gaasile 80 eurot/MWh (käibemaksuta) hinda ületav soojuse kulu 80 protsendi ulatuses.

Valitsus kiitis 27. septembril heaks *alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu*. 2020. aastal langetati algselt kaheaastaseks perioodiks elektri- ja teatud kütuste aktsiisimäärasid. Eelnõu kohaselt pikendatakse langetatud aktsiisimäärade kehtivust ühe aasta võrra, st kuni 30. aprillini 2024. a. Sellele järgneb nelja aasta jooksul (2024–2027) aktsiisimäärade lauge taastamine kriisieelsele tasemele.

Valitsus kiitis 27. septembril heaks *tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu*. Selle kohaselt tõstetakse tulumaksuvaba tulu 654 euronit kuus. Lisaks pikendatakse eelnõuga tulumaksuvabade annetuste ja kingituste tegemise võimalust residendist juriidiliste isikute poolt Ukraina territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse säilitamiseks ning sihtotstarbeliselt humanitaarabi andmiseks ja korraldamiseks.

Valitsus kiitis 29. septembri istungil heaks ja saatis Riigikogusse *perehüvitiste seaduse muutmise seaduse eelnõu*, et toetada lastega perede majanduslikku toimetulekut ja suurendada kindlustunnet perelisa planeerimisel. Suuremad toetused hakkavad kehtima 1. jaanuarist 2023. a. Esimese ja teise lapse toetus ning üksikvanema lapse toetus tõusevad uuest aastast 80 euroni kuus (praegu vastavalt 60 ja 19,18 eurot). Lasterikka pere toetus tõuseb uuest aastast 3–6 lapse puhul 650 euroni (seni 300 eurot) kuus ning seitsme ja enama lapse puhul 850 euroni kuus (seni 400 eurot). 3–6-lapselistes peredes elab 28% kõigist Eesti lastest. Alates 1. maist 2024. a indekseeritakse lasterikka pere toetus pensioniindeksiga. Riigikogu võttis seaduse vastu 7. detsembril.

Valitsus kiitis 29. septembril heaks *sotsiaalhoolekande seaduse muutmise eelnõu*, mis teeb tuleva aasta 1. juulist hooldekodukoha kättesaadavaks keskmise pensioni eest, parandab üldhoolduse kvaliteeti ja koduhoolduse kättesaadavust. Järgmisel aastal investeerib riik hoolekandesse ja kodus elamist toetavatesse teenustesse 40 miljonit eurot, 2024. aastal

antakse riigieelarvest kohaliku omavalitsuse tulubaasi ligi 57 miljonit eurot ja 2026. aastaks tõuseb rahastus 62 miljoni euroni. Eelnõu kohaselt rahastab kohalik omavalitsus edaspidi kvalifitseeritud hooldustöötaja tööd, inimese katta jääb majutuse, toitlustuse ja täiendavate isiklike vajadustega seotud kulud hooldekodu kohatasust. Pikaajalise hoolduse reformi elluviiva eelnõuga kehtestatakse nõuded hooldaja tööülesannetele ja töökoormusele. Kui varem oli ühe hooldustöötaja kohta keskmiselt 18 klienti, siis edaspidi on eesmärk, et ühe hooldaja kohta on kliente keskmiselt 12 või suure hooldusvajaduse korral kuni üheksa. Samuti toetab seadusemuudatus koduste hooldusteenuste arendamist kohalikes omavalitsustes. Omavalitsustel on võimalus pikaajalise hoolduse korraldamisel arendada ja pakkuda oma elanikele ööpäevaringse üldhoolduse kõrval ka koduteenuseid, mis on sageli vähem kulukad, annavad võimaluse inimesel jätkata oma kodus elamist ja ennetavad või lükkavad edasi hooldusvajaduse süvenemist. Riigikogu võttis seaduse vastu 7. detsembril.

Majandus- ja taristuminister tutvustas 1. detsembri kabinetinõupidamisel [analüüsi ja ettepanekuid energiasäästu investeringute edendamise kohta](#). Energiatõhususe direktiiviga kokku lepitud 2021.–2030. aasta energiasäästukohustuse maht Eestis on 14 767 GWh. Rakendatud ja rakendamisel olevate meetmetega prognoositav 2021.–2030. aasta energiasääst on 12 111 GWh ehk kehtiva energiasäästukohustuse täitmise eeldatav puudujääk sel ajavahemikul on 2656 GWh. Paketi „Eesmärk 55“ raames on kokku lepitud energiasäästukohustuse maht 2021.–2030. aastal 18 996 GWh, mille tulemusena suureneb energiasäästukohustuse täitmise puudujääk 2021.–2030. aastal Eestis 6885 GWh-le. See tähendab, et energiatõhususe valdkonnas on Eestil vaja rakendada täiendavaid meetmeid või parandada olemasolevate meetmete tulemuslikkust. Energiasäästukohustuse täitmiseks koostab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium energiasäästukohustuse jaotuskava ettepaneku Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks 2023. aasta mais.

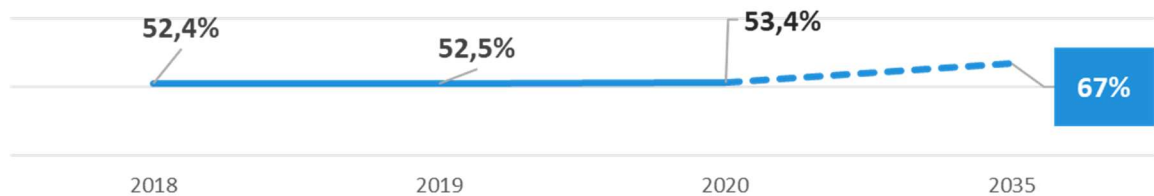
3.9 Muud poliitilised prioriteedid

Foto: Hanna Odras

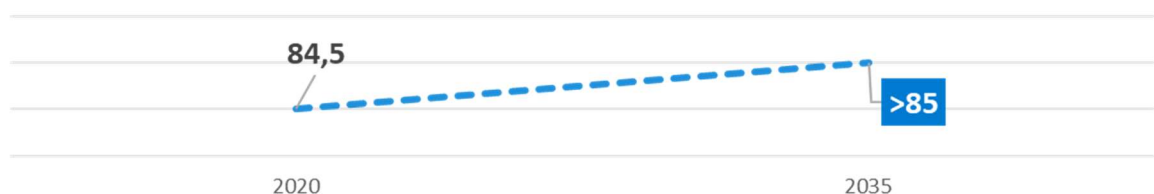
EESMÄRGI SAAVUTAMISE NÄITAJAD

Joonis 10. Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta ELi 27 liikmesriigi keskmisest

Seni on näitaja kasv olnud positiivne, kuid 2022. aasta kõrge inflatsiooni ja negatiivse majanduskasvu tõttu ei pruugi see enam nii jääda. Eesti majanduse kiire taastumise korral on alust eeldada näitaja edaspidist paranemist.

Joonis 11. Elukeskkonnaga rahulolu (rahul või pigem rahul)

Elukeskkonnaga rahulolu mõõdeti esimest korda 2020. aastal ja uuesti mõõdetakse seda küsitlusega 2023. aastal. Mõõdik näitab rahulolu eluasemega, enda tervise ja tervist toetava taristuga, naabruskonna tajutava keskkonnaga (nii looduskeskkonna kui ka avaliku ruumiga), liikuvusvõimalustega, ruumiotsuste ja nendes osalemise võimalustega ning avalike teenuste ja taristu heakorraga.

ÜLEVAADE 2022. AASTA OLULISEMAST TEGEVUSTEST

Valitsus kiitis 27. oktoobri kabinetinõupidamisel heaks *analüüsi ja ettepanekud elamufondi investeringutoetuse tingimuste kohandamise kohta*. Nüüdisaegsete eluruumide ehitamine maapiirkondadesse aitab hoida inimesi ning töökohti ka väikeasulates. Riigieelarvest on üürimajade ehituseks ja renoveerimiseks ette nähtud 5 miljonit eurot. Taotlusvooru tulemusel lisandub üle Eesti umbes 100 uut kodu ning üüripindu hakatakse pakkuma hinnanguliselt 200 inimesele.

Kultuuriminister esitas Vabariigi Valitsusele *kultuurirahvatööstuse arendamise analüüsi ja ettepanekud eesmärgiga laiendada täiendavalt kultuuri kättesaadavust regionaalselt*, mida arutati 27. oktoobril. Kultuurirahvatööstuse arendamise programm loodi Kultuuriministeeriumi eestvedamisel 2022. aasta alguses eesmärgiga aidata tagada igale põhikooliõpilasele võimalus saada kultuurielamus sõltumata perekonna rahalistest võimalustest, elukohast või kooli võimekusest. 2023. aastal kasvab programmi eelarve poole miljoni euro võrra ehk 1,5 miljoni euroni ning toetust saavad kasutada kõik era-, riigi- ja munitsipaalkoolid. Toetuse jaotamisel võetakse arvesse ka hajaasustuse koefitsienti – keskustest kaugemal asuvad koolid saavad õpilase kohta suurema summa. Raha võib kasutada nii kultuuriasutuste ja -ürituste piletite ostmiseks ning eriprogrammide tellimiseks kui ka sõidukuludeks.

Kultuuriminister esitas Vabariigi Valitsusele memorandumi „Rahvaraamatukogude muutuv roll avalike teenuste pakkujana ja innovatsioonifond „Raamatukogude kiirendi“, mis hõlmab *analüüsi ja ettepanekuid rahvaraamatukogude rolli laiendamise (sh lõimimise, elukestva õppe, tööturu- jm teenused) kohta ning rahvaraamatukogude innovatsiooni toetamise meetme ettepanekut*. 3. novembril otsustati luua Eesti raamatukoguvõrgu arenguhüppe toetamiseks rahvaraamatukogude innovatsioonifond „Raamatukogude kiirendi“ esialgse mahuga 500 000 eurot aastas alates 2023. aastast. Nimetatud meede aitab ajakohastada rahvaraamatukogude keskkonda ja laiendada nende senist rolli tegevusteks, mis vastavad kohalike elanike vajadustele. Toetusprogrammist hakatakse rahastama uuendusi, mis aitavad muuta raamatukogu kohalikuks kogukonnakeskuseks või raamatukoguteenuse kättesaadavamaks – näiteks innovaatilisi ruumilisi lahendusi, iseteenindusvõimalusi, uute teenuste väljatöötamist või ligipääsetavuse parendamist. Samuti soovitakse programmi abil suurendada rahvaraamatukogude regionaalpoliitilist tähtsust.

Maaeluminister esitas *analüüsi ja ettepanekud eluaseme kaaslaenu arendamise ja laiendamise kohta*. 17. novembril kiitis valitsus heaks maale elama minemise katseprogrammi laiendamise. Programmi eesmärk on suurendada erasektori investeringuid elukondlikusse kinnisvarasse väljaspool suurlinnu, parandades seeläbi elupindade kättesaadavust. Kaaslaenu on Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) välja töötatud finantstoode, mis põhineb kaaslaenu meetodil laenude väljastamisel maapiirkonnas elamistingimuste parandamiseks või soetamiseks. MESi poolt koostöös krediidi- ja finantseerimisasutustega pakutava kaaslaenu maksimaalne suurus on 100 000 eurot. Laenu saab elamu, sealhulgas paaris- või ridaelamu ostmiseks, ehitamiseks või renoveerimiseks.

Peaministri juhitud Teadus- ja Arendusnõukogu 29. novembri istungil kiideti heaks Eesti ettevõtjate vajadustest lähtuv *arendusuuringute keskuse mudel*. Loodava keskuse ülesandeks on anda hoogu ettevõtete arendustegevusele, toetada nende konkurentsivõimet globaalsel turul ja muuta Eesti majandust nutikamaks. Esialgu keskendutakse viiele valdkonnale: biorafineerimine, droonitehnoloogia, vesinikutehnoloogia, autonoomsed sõidukid ja

terviseandmed. Ettevõtete teadus- ja arendusmahukuse suurendamiseks jätkati [ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni projektide toetamist](#).

Kultuuriminister kiitis 16. detsembril heaks [ettepanekud eraraha toomiseks kultuuri- ja spordivaldkonda](#). Lisavahendite toomiseks on vajalik toetava keskkonna loomine (nt võimalike maksusoodustuste analüüs), annetajate ja kultuurikorraldajate teadlikkuse suurendamine asjakohaste tegevuste elluviimisel ning panustajate tunnustamine. Lisaks on ettevalmistamisel [kahe katseprojekti käivitamine: muuseumide annetuskultuuri edendamine ning Ida-Virumaa kultuurifondi loomine](#).

Liikumisharrastuse edendamise raames asutati oktoobris [sihtasutus Liikumisharrastuse kompetentsikeskus](#) liikumisharrastuse valdkonna üleriigiliseks arendamiseks ja koordineerimiseks, lähtudes strateegia „Sport 2030” eesmärkidest. Koordineerimine hõlmab teaduspõhiste arendus- ja sekkumisprogrammide algatamist ja toetamist, parimate maailma kogemuste kogumist ja tutvustamist, valdkonnas tegelevate organisatsioonide hindamist, valdkonnale mõeldud koolitussüsteemi arendamist ja juhtimist ning nendeks tegevusteks rahaliste vahendite sihipäraselt eraldamist. Töös on [tegevuskava koostamine liikumisharrastuse reformi elluviimiseks](#), mis hõlmab nii juba käivitatud kui ka uusi liikumisharrastuse edendamise tegevusi.

[Õiglase ülemineku kava](#) sai Euroopa Komisjoni lõpliku heakskiitu oktoobris ning on praeguseks rakendamisel. Kava läbirääkimine Euroopa Komisjoniga võttis eeldatavast rohkem aega, kuid 2022. aasta suvel kinnitas valitsus suurima mahuga meetme (Ida-Viru suurinvesteeringute meede) varem alustavate meetmete seas, ning praeguseks on rahastust saanud ka esimene projekt (NPM Silmeti magnetitehas). Järgmised meetmed hakkavad rakenduma 2022. aasta lõpus ja 2023. aasta alguses. Eesti õiglase ülemineku protsess sai nii piirkondlikus, üleriigilises kui ka rahvusvahelises meedias ja võrgustikes laia positiivse kajastuse ning huvi mehhanismi vastu on suur.

OLULISEMAD HILINENUD JA ELLUVIIDAVAD TEGEVUSED

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on ette valmistamas [analüüsi ja ettepanekuid elamuinvesteeringute rahastu loomise kohta](#), et suurendada erasektori investeeringuid elukondlikusse kinnisvarasse väljaspool suurlinna, parandades seeläbi elupindade kättesaadavust.

Valmimas on [analüüs Enefit Green osalise börsile viimise kohta](#). Ettepanekuid tutvustatakse valitsuses 2023. aasta esimeses kvartalis.

2023. aasta jaanuaris tutvustatakse valitsuses [analüüsi ja ettepanekuid kultuuri- ja spordikorralduse keskkonnajalajälje mõõtmiseks ja vähendamiseks](#). Oluline on valdkondade teadlikkuse suurendamine, kuid ka toetusmeetmete juures nende valdkondade eripäradega arvestamine, et oleks võimalik kaasata lisavahendeid keskkonnajalajälje vähendamiseks, sh nt kultuuriväärtuslike hoonete renoveerimiseks uute hoonete ehitamise asemel.

2023. aasta jaanuaris tutvustatakse valitsuses [analüüsi ja ettepanekuid loovisikute sotsiaalse turvalisuse ning õiglase tasustamise tagamiseks](#), kuna olukord, kus paljud Eesti kultuuri ja ühiskonda panustavad professionaalsed loovisikud on alatasustamise või ebaregulaarsete sissetulekute tõttu pidevalt või tihti sotsiaalsete garantiideta, neile ei kogune piisavalt pensionistaaži ja nende majanduslik toimetulek on ebastabiilne, vajab kultuuri järjepidevuse ja arengu tagamiseks põhimõttelisi muutusi.

2023. aasta jaanuaris tutvustatakse valitsuses *analüüsi ja ettepanekuid nõudepõhise ühistransporditeenuse osutamise põhimõtete kohta nende rakendamiseks üle Eesti*. Väikestes ja hõredalt asustatud kohtadesse parema kvaliteediga ühistranspordi toomiseks ning sobitamiseks paremini elanike vajadustega on mõistlik kaaluda liinivõrkude ümbermodelleerimist selliselt, et liinivõrgu n-ö selgrooks on põhiliinide võrk, millele teevad ettevedu nõudepõhised liinid. Valitsus otsustas kiita heaks Saaremaal nõudepõhise ühistranspordi katseprojekti algatuse ning selle tulemuste põhjal rakendada sarnastel põhimõtetel nõudepõhist ühistransporti ka teistes maakondades. Teiste maakondade liinivõrgu võimaliku ülesehituse kohta on tehtud esialgsed liinivõrkude modelleerimised ja sõltuvalt Saaremaa nõudepõhise transpordi käivitamise tulemustest ning kogemustest saaks sama põhimõttega ühistransporditeenust laiendada üle Eesti.

Rahvaraamatukogu seaduse muutmise seaduse eelnõu eesmärk on luua ajakohane, lugeja- ja raamatukogukülastajale kasutajasõbralik ning mugavalt ligipääsetav rahvaraamatukogu, mis on nii lugemise kui ka kohaliku kogukonna kooskäämise, kultuurielamuse, enesetäiendamise ja erinevate avalike teenuste kasutamise koht. Kultuuriministeerium jätkab rahvaraamatukogude reformi ettevalmistamisega ja eelnõu väljatöötamisega 2023. aastal.

„Tööstuspoliitika 2035“ dokumendi koostamine jätkub 2023. aastal.

4. LISA. ÜLEVAADE EESMÄRKIDE SAAVUTAMISE NÄITAJATEST

Valitsuse tegevusprogrammi eesmärkide saavutamise näitajad 2023. aastaks	Algtase	Hetkeseis
1. Eestikeelne haridus ja kõrghariduse rahastamine		
1.1. Eesti keelt kasutavate inimeste osakaal	91% (2021)	91% (2021)
2. Laiapindne riigikaitse		
2.1. Eestit turvaliseks riigiks pidavate inimeste osakaal	90% (2022)	90% (2022)
3. Ukraina toetamine		
3.1. Ühiskonnarühmade vahelised kontaktid (teistest rahvustest inimeste kontaktid eestlastega)	2,0 (2020)	2,0 (2020)
3.2. Eestlaste kontaktid teistest rahvustest inimestega	1,7 (2020)	1,7 (2020)
4. Energeetika ja elektriturureform		
4.1. Taastuvenergia osakaal energia summaarses lõpptarbimises	30,1% (2020)	38% (2022)
5. Metsandus		
5.1. Keskkonnatrendide indeks	68,75 (2020)	69,4 (2020)
6. Merendus		
6.1. IMD (Rahvusvahelise Juhtimise Arendamise Instituudi) rahvusvahelise konkurentsivõime indeks	26 (2021)	22 (2022)
7. Toimetulek, peretoetused ja hinnatõusu leevendamine		
7.1. Kohortsünnimuskordaja	1,83 (2021)	1,79 (2022)
7.2. Suure hoolduskoormusega (20 ja enam tundi nädalas) 16-aastaste ja vanemate inimeste osakaal	2,3% (2021)	2,3% (2021)
8. Muud poliitilised prioriteedid		
8.1. Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta ELi 27 liikmesriigi keskmisest	53,4% (2020)	53,4% (2020)
8.2. Elukeskkonnaga rahulolu (rahul või pigem rahul)	84,54% (2020)	84,54% (2020)